

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Β'. | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 3

«ΘΗΣΑΥΡΟΥΣ...»

Κάθε άνθρωπος αισθάνεται μέσα του μίαν ακατανίκητον διάθεσιν, πού τον σπρώχνει διαρκῶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας. Εἰς τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς τῆς διαθέσεως ἀποβλέπουν ὅλοι αἱ προσπάθειαι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Πρόκειται περὶ διαθέσεως, ἡ ὁποία εἶναι φυσικὴ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, καί, δι' ἐκείνους, πού ἤμποροῦν νὰ σκεφθοῦν σοβαρώτερα ἐπὶ τῶν ψυχολογικῶν φαινομένων καὶ νὰ ἴδουν βαθύτερα, ἡ διάθεσις αὐτὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ ὑπόλειμμα μιᾶς εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν εἶχε κάποτε ἡ ἀνθρωπότης καὶ τὴν ἔχασε.

Ἐὰν ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς χαμένης εὐτυχίας δὲν ἱκανοποιοῦνται, τὸ λάθος εἶναι ἰδικόν των ἐντελῶς, διότι τὴν εὐτυχιάν αὐτὴν τὴν ζητοῦν μέσα εἰς πράγματα, πού δὲν τὴν περιέχουν, καὶ ἀκολουθοῦν δρόμον, πού δὲν ἤμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ποτὲ ἕως ἐκεῖ. Τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιον (Ματθ. στ' 14—22) θίγει αὐτὸ τὸ τόσο σπουδαῖον ζήτημα καὶ διδάσκει μίαν ἀλήθειαν, πού ἡ σημερινή, τοῦλάχιστον, ἀνθρωπότης τὴν βλέπει ἐντελῶς πραγματοποιημένην εἰς τὴν παγκόσμιον ἀνησυχίαν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν.

Τί ἄλλο διδάσκει ἡ σημερινὴ δύσκολος ἐποχή, παρὰ τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, πού εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀξίαν τῶν ἐπιγείων θησαυρῶν; «Σῆς καὶ βρωσῆς ἀφανίζει καὶ κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι» τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς, καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ κόσμου, κάθε φορὰν πού ἐβασίσθησαν εἰς τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς, ἀποδεικνύονται μάταιαι καὶ ἀπατηλαί. Χωρὶς κανεῖς νὰ γνωρίζῃ πῶς καὶ διατί, ὁ χρυσὸς πετᾶ καὶ ἔξανεμίζεται ἀπὸ τὰ διπλοκλειδωμένα ταμεῖα. Τὰ ἑκατομμύρια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἤλιπεν ἡ ἀνθρωπότης καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἐχύθη τόσων ἀνθρώπων τὸ

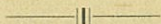
«Ὁρα ἡμᾶς ἡδη ἐξ ὑπνου ἐγερθηναί.»

(Ρωμ. 13, 11)

αἷμα, δὲν εἶναι σήμερον τίποτε ἄλλο, παρὰ ἓνα φάσμα, πὸν ἀπειλεῖ μίαν γενικὴν καταστροφὴν. Διατί; Ὁ Χριστὸς τὸ λέγει— καὶ ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ τὸ ἀκούσῃ: «Ὅπου ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν». Ἡ ἀνθρωπότης ἔδωκε τὴν καρδίαν της εἰς τὸν χρυσόν, τὴν ἐχρύσωσε θὰ ἡδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἔμεινε κυριολεκτικῶς χωρὶς καρδίαν!.. Πάσχει τώρα ὅ,τι ἔπαθεν ὁ βασιλεὺς τοῦ γνωστοῦ μύθου, πὸν εἶχε ζητήσῃ καὶ ἐπέτυχε νὰ γίνεταί χρυσὸς κάθε τι πὸν θὰ ἡγγίξε, ὅ,τι ἔπαθε ἓνα μικρὸ παιδάκι πὸν τὸ ἐχρύσωσαν ὀλόκληρον διὰ νὰ πειραματισθοῦν!.. Κινδυνεύει νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ πνευματικὴν ἀσφυξίαν καὶ ἀρχίζει νὰ βλέπη, ὅτι δὲν εἶναι ὀφέλιμον νὰ μὴ ὑπάρχῃ εἰς τὸν κόσμον τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν χρυσόν...

«Θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ», φωνάζει σήμερον ὁ Χριστὸς· καὶ ἡ Ἐκκλησία μας μᾶς ὑπενθυμίζει τὸν θρηνον τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὴν χαμένην εὐτυχίαν. Ἄσσκεθῶμεν, ἀδελφοί ἐὰν προσέχωμεν, εἰς τὴν ζωὴν μας αὐτὴν τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄς ἀναπολήσωμεν εἰς τὴν σημερινὴν μας προσευχὴν τὴν περιφρονημένην ἱστορίαν τῶν Πρωτοπλάστων (Γενεσ. β' 7—γ' 24). Ἐὰν εἰς τὴν ἐπιδιώξιν τῆς εὐτυχίας μας ἔχωμεν ἀπατηθῆ, ὑπάρχει ἀκόμη καιρὸς διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν. Ἀκριβῶς δὲ αὐτὸ ζητεῖ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὴν εὐκαιρίαν πὸν μᾶς προσφέρει ἀπὸ αὐριον. Ἄς συλλογισθῶμεν περισσότερον αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἄς μὴ τὴν ἀφήσωμεν νὰ χαθῆ.

Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Α'.

Τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον εἶναι τὸ συνοπτικώτερον τῶν Εὐαγγελίων, ὀφείλεται δὲ εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου Μάρκον Ἰωάννην. Εἰς σειρὰν φύλλων τοῦ «Ἐφημερίου» θὰ ἐξετασθῆ κατὰ κεφάλαια τὸ περιεχόμενον τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου, τοῦ ὁποίου περικοπαὶ ἀναγινώσκονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας τὰ Σαββατοκύριακα τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ ἱεροῦ τούτου Εὐαγγελίου γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐξῆς ζητημάτων: 1) στίχ. 1—8, περὶ τοῦ κηρύγματος Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, 2) στίχ. 9—11, περὶ τῆς βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, 3) στίχ. 12—13, περὶ τῶν πει-

«Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰμὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους».

(Ρωμ. 13, 8)

ρασμῶν τοῦ Κυρίου, 4) στίχ. 14—20, περὶ τοῦ πρώτου κηρύγματος τοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ τῆς ὀριστικῆς κλήσεως τῶν τεσσάρων πρώτων μαθητῶν, 5) στίχ. 21—28, περὶ τῆς ἐν τῇ συναγωγῇ τῆς Καπερναοῦ διδασκαλίας τοῦ Ἰ. Χριστοῦ καὶ τῆς θεραπείας ἐνὸς δαιμονιζομένου, 6) στίχ. 29—34, περὶ τῆς θεραπείας τῆς πενθερᾶς τοῦ Πέτρου καὶ περὶ ἄλλων ὁμαδικῶν θαυματουργιῶν τοῦ Κυρίου, 7) στίχ. 35—39, περὶ τῆς κατὰ μόνας προσευχῆς τοῦ Κυρίου καὶ 8) στίχ. 40—45, περὶ τῆς θεραπείας ἐνὸς λεπροῦ.

Περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου δυνάμεθα νὰ εὑρωμεν συμπληρωματικὰς πληροφορίες, περισσοτέρας, εἰς τὰ τρία ἄλλα Εὐαγγέλια (Ματθ. γ' 1—12, Λουκ. γ' 1—18, Ἰωάν. α' 6—28).

Ἐπίσης λεπτομερέστερον ἐκτίθενται τὰ κατὰ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τὸ βάπτισμα, παρὰ τῷ Ματθαίῳ (δ' 1—11) καὶ παρὰ τῷ Λουκᾷ (δ' 1—13).

Τὴν πρώτην γνωριμίαν τῶν τεσσάρων πρώτων μαθητῶν, οἵτινες ἦσαν προηγουμένως μαθηταὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εὐρίσκομεν παρὰ τῷ εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ (α' 38—43).

Παρὰ τῷ εὐαγγελιστῇ Λουκᾷ (δ' 16—30) εὐρίσκομεν λίαν ἐνδιαφερούσας συμπληρωματικὰς πληροφορίες περὶ τῆς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πρώτης δημοσίας διδασκαλίας τοῦ Ἰ. Χριστοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ τῆς Ναζαρέτ. Ὡς πρῶτον θαῦμα δὲ τοῦ Κυρίου ὁ εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ἀναφέρει (β' 1—11) τὴν εἰς οἶνον μεταβολὴν τοῦ ὕδατος ἐν τῷ γάμῳ τῆς Κανᾶ, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν λέγουσιν οἱ ἄλλοι Εὐαγγελισταί.

Ὁ Εὐαγγελιστῆς Μᾶρκος ἐνταῦθα, καθὼς καὶ ὁ Ματθαῖος (η' 2—4), ἀναφέρουν τὸν ἕνα μόνον, τὸν ἐπιστρέψαντα, ἐκ τῶν καθαρισθέντων ὑπὸ τοῦ Κυρίου λεπρῶν, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸν Λουκᾶν (ε' 12—16) ἦσαν δέκα.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ κεφαλαίῳ τοῦ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγελίου ἀναφερομένων, σημειοῦμεν ἰδιαιτέρως τὰ ἐπόμενα χωρία, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀναγγώστης δύναται νὰ σκεφθῇ περισσότερον: 1) «Οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτὸν» (στίχ. 34). Δὲν ἔχει ἀνάγκην ὁ Κύριος ὁμολογιῶν προερχομένων ἀπὸ διάθεσιν πονηράν, οὔτε ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὸ ὅτι ἀκούεται ἡ φήμη Του, ὅταν ἡ φημολογία καὶ ὁ ἔπαινος προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους μὴ ἔχοντας καθαρὸν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν.—2) «Πρῶτ' ἔβρυχα λίαν ἀναστάς, ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκει

«Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα γὰρ νόμου ἢ ἀγάπη».

(Ρωμ. 13 10)

προσηύχето». Ὁ ἴδιος δ' Ἰ. Χριστὸς διὰ τοῦ παραδείγματός Του διδάσκει τὴν ἀνάγκην τῆς μονήρους προσευχῆς καὶ αὐτοσυγκεντρώσεως, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἐμπνεύσεως τῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐργαζομένων. — 3) «Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης» (στίχ. 44). Ὁ Κύριος ἐργάζεται τὸ ἀγαθὸν χάριν τοῦ πάσχοντος καὶ διδάσκει, ὅτι πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τοὺς ἐνεργοῦντας ἢ πρὸς διαφήμισιν διάθεσις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔπασχον οἱ φαρισσαῖοι τῆς ἐποχῆς του καὶ πλείστοι φιλόανθρωποι τῆς ἰδικῆς μας ἐποχῆς.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀνδρέου καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδαίου διδάσκει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μᾶς γίνωνται ἐμπόδια διὰ τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου οἱ κοσμικοὶ μᾶς δεσμοὶ μὲ ἐργασίας, περιουσίας καὶ συγγενεῖς: «ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ» (στίχ. 18), «ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ» (στίχ. 20). Τὸ γεγονός δὲ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ μετὰ τῶν πρώτων μαθητῶν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ θεραπείας τῆς «πενθερᾶς Σίμωνος», ἡ ὁποία «κατέκειτο πυρέσσουσα» (στίχ. 29—31), ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν καταδικάζει ὁ Κύριος οὔτε τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, οὔτε τοὺς συγγενικοὺς δεσμούς, ὅταν ταῦτα δὲν γίνωνται ἐμπόδια διὰ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, οὔτε θέλει νὰ παραμελῶνται «προφάσει εὐσεβείας» αἱ ἀπαραίτητοι ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας προΐσταται καὶ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ διακυβέρνησιν τῆς ὁποίας εἶναι ὑπεύθυνος.

E.

ΙΕΡΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Ο ΜΕΙΖΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ

Μέσα ἀπὸ τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου «ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου» καὶ φέρων εἰς τὴν ὄσφυν του «ζώνην δερματίνην», παροιμιώδης πλέον διὰ τὴν λιτότητά του, ὁ «ἐσθίων ἀκριδας καὶ μέλι ἄγριον» ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, ἡ ὁποία ἐπλανᾶτο εἰς τὴν ἁγίαν Πόλιν, ὑποστηριζομένη ἀπὸ τοὺς ἄβροδαίτους ἄρχοντας τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰεχωβᾶ, καὶ τὰ πλήθη ἤρχισαν νὰ συρρέουν πρὸς τὴν «φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ...». Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραὴλ ἔτρεξαν ἔντρομοι, διὰ νὰ μάθουν τί ἄράγε συνέβαινε μὲ τὸν παράξενον ἐκεῖνον προφήτην.

«Ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθιοντα μὴ κρινέτω, ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσλάβετο». (Ρωμ. 14, 3)

—«Γεννήματα ἐχιδνῶν...». Ἴδου μὲ ποίαν ἔκφρασιν ὑποδέχεται ἐκείνους, πὺ εἶχαν μονοπωλήσει τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην! Καὶ εἶναι τόση ἡ ἀλήθεια, πὺ περιέχεται εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν, ὥστε τοὺς κεραυνῶνει ἐκεῖ εἰς τὴν θέσιν των, χωρὶς νὰ ἢμποροῦν οὔτε μίαν λέξιν διαμαρτυρίας νὰ προφέρουν...

—«...Δύναται ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τοῦ Ἀβραάμ!» Ἄλλος κεραυνός, μὲ τὸν ὁποῖον κατακαίει τὴν πατραγαθικὴν μονομανίαν ἐκείνων, πὺ ἐβασίζοντο εἰς τὴν ἀβραμιαίαν των καταγωγὴν, διὰ νὰ τυραννοῦν τὰς συνειδήσεις τῶν ἀδελφῶν των: «...Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται· ἐτοιμασθήτε λοιπὸν καὶ «ποιήσατε καρποὺς ἀξίους μετανοίας»...

Ὅλοι περνοῦν ἀπὸ κοντά του καὶ δέχονται κάποιαν ἰδιαιτέραν συμβουλήν διὰ τὴν «μετανοίαν» των. Καὶ εἶναι τόσον γλυκὺς ὁ Βαπτιστής, ὅταν προτρέπη τοὺς τελῶνας νὰ μὴ ἀδικοῦν καὶ τοὺς στρατιώτας νὰ μὴ συκοφαντοῦν καὶ τοὺς ἔχοντας νὰ δίδουν «τῷ μὴ ἔχοντι»... Ἀλλὰ ὅταν βλέπη τοὺς φαρισαίους καὶ τοὺς γραμματεῖς... Πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτός, ὁ ἀφιερωμένος ὁλόκληρος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου, νὰ ἀνεχθῆ ποτε τοὺς ἐκμεταλλευομένους τὰ ὄσια καὶ τὰ ἱερά;

—«Ποῖος εἶσαι λοιπὸν, διὰ ν' ἀπαντήσωμεν εἰς ἐκείνους πὺ μᾶς ἔστειλαν;» ἠρώτησαν εἰς τὸ τέλος, ὀλίγον ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν, οἱ ἄνθρωποι πὺ εἶχαν σταλῆ ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς.

—Ἐγὼ εἶμαι «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ... Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου...» Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱκανὸς σῦτε τὰ ὑποδήματά Του νὰ κρατήσω... Ἀπὸ ἐμὲ δὲν ἔχετε τίποτε νὰ φοβηθῆτε—ὡς νὰ τοὺς ἔλεγεν—Ἐκείνον νὰ τρέμετε, διότι Ἐκεῖνος κρατεῖ τὸ πύθον, διὰ νὰ καθαρῖση «τὴν ἄλωνα αὐτοῦ». ...Ἴδου «μέσος ὑμῶν ἔστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἰδατε... Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου... Αὐτὸν δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι...».

Μίαν ἡμέραν ἡ ἔρημος τὸν χάνει. Οἱ Ἱεροσολυμίται τὸν βλέπουν σιωπηλὸν καὶ μὲ τὸ βλέμμα ἀπαστράπτων ἀπὸ ἀγανάκτησιν ἱερὰν.

—«Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου...» ἀκούεται ἡ βροντώδης φωνὴ του νὰ λέγῃ πρὸς τὸν παρανομοῦντα

«Ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἐδσχημόνως περιπατήσωμεν»

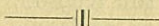
(Ρωμ. 13, 13)

βασιλέα, εἰς τὸ ἀνάκτορον, τοῦ ὁποίου ἐνσκήπτει ὡς κεραυνός.
Ἄλλ' ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἔχει καὶ αὐτὸς τὴν δύνα-
μιν του. Αὐτοστιγμῆι ρίπτεται ὁ «δίκαιος», ὡς ὁ ἔσχατος τῶν
κακούργων, εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ τὴν δόσση τὴν κεφαλὴν του ὡς
ἐπαθλον εἰς ἓνα βασιλικὸν χορόν.

.....
— «Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ
ἀνέμου σαλευόμενον; Ἄλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν ἄνθρωπον ἐν μαλ-
θακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν
τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσὶ... Ἄλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προ-
φήτην; Ναὶ λέγω ὑμῖν καὶ περισσότερον προφήτου... Ἀμήν, ἀμήν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγεραται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μεῖζων Ἰωάν-
νου τοῦ βαπτιστοῦ... » Ἐλεγεν ὁ Κύριος πρὸς τὰ πλήθη.

Ἀρχετὴ εἶναι διὰ τὸν Πρόδρομον ἢ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ Κυ-
ρίου, ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας. Προεξοφλεῖ τὴν δόξαν, τῆς
ὁποίας ἀπολαύει ἤδη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μαρτύρων τῆς ἀληθείας
παρὰ τὸν θρόνον τοῦ «Ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου».

ΓΑ·Ι·ΟΣ ὁ Πρεσβύτερος

ΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ κυβερνητικὸν ἔργον τοῦ ἱερέως εἶνε τὸ κατ' ἐξοχὴν ποι-
μαντορικὸν ἔργον, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἐξουσίας, ἣν πρῶτοι οἱ
Ἀπόστολοι, παρὰ τοῦ Κυρίου, εἶτα δὲ οἱ διάδοχοι αὐτῶν ἔλα-
βον, τοῦ κυβερνᾶν, ἧτοι ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἐξουσία
δ' αὕτη εἶνε πρῶτον «νομοθετική», καθ' ἣν οἱ ἱερεῖς, μάλιστα
δὲ οἱ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἁξιώματος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεμελιωδῶν
ἀρχῶν καὶ νόμων τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν
ἁγίων ἐπὶ τὰ Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Συνόδων, διέπουσι τὸ
πολίτευμα τῆς ἐκκλησίας καὶ νέας ἐκδίδουσι διατάξεις, δεύ-
τερον «δικαστική», καθ' ἣν δικάζουσι πᾶσαν παρεμπίπτουσαν
ὑπόθεσιν καὶ λύουσι τὰ διάφορα ζητήματα, ἐκδίδοντες τὰς
σχετικὰς ἀποφάσεις, τρίτον «ἐπισκοπική», ὑφ' ἣν νοητέον τὴν
χειραγωγίαν καὶ τὴν γενικὴν ἐπιστάσιν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν πι-
στῶν. Τὴν τριπλῆν ταύτην ἐξουσίαν ἀσκοῦσιν οἱ ἱερεῖς ὡς ὄρ-

«Τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιείσθε εἰς ἐπιθυμίαν».

(Ρωμ. 13, 14)

γανα τοῦ ἀοράτως κυβερνῶντος τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οὐρανίου Βασιλέως Χριστοῦ, ἐπομένως καὶ ἡ βασιλικὴ αὕτη αὐτῶν ἐξουσία εἶναι καθαρῶς πνευματικὴ, ξένη πρὸς πᾶσαν βίαν καὶ ἐξωτερικὴν δυναστείαν, ὅθεν ἔγραψεν ὁ Ἀπ. Πέτρος «ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστικῶς. ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου» (Α' Πέτρ. 5, 2.3).

Τὰς λεπτομερείας τῆς διεξαγωγῆς τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου καθορίζει τὸ Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ ἔννοια αὐτοῦ, ἡ ἀνάλογος κατάστασις καὶ διάθεσις τοῦ ἱερέως ἐν τῷ κυβερνητικῷ ἔργῳ, μάλιστα ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, ἠθικὴ χειραγωγία καὶ γενικὴ ἐπιστάσις ἐπὶ τοῦ βίου τῶν πιστῶν, ὑποδηλοῦνται ὑπὸ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἱερωσύνης, ὡς ποιμαντικῆς διακονίας. Συνφθὰ τούτοις ὁ ἱερεὺς, μετὰ τὸ δημόσιον αὐτοῦ κήρυγμα, ὡς ἀληθῆς πατήρ, κηδεμών καὶ προστάτης τῶν πιστῶν, ἔγκυρον ἔχων τὴν αὐθεντίαν ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ θείας χάριτος, ὀφείλει νὰ ἐπιληφθῇ τῆς χειραγωγίας ἐνὸς ἐκάστου τῶν πιστῶν. Ἀλλὰ μόνον ἐὰν καταστῇ ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν θὰ δυνηθῇ νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν ἀτομικὴν ζωὴν ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν, νὰ μελετήσῃ τὰ θεραπείας δεόμενα καὶ νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐπιβάλλεται, διότι εἶναι ὑπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καί, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, «ὁ τὴν κοινὴν φροντίδα πεπιστευμένος ὡς ὀφείλων λόγον δοῦναι περὶ ἐκάστου τῶν πεπιστευμένων οὕτω διακείσθω» (Π. 95, 1541).

Συντελεστικώτατον εἰς τοῦτο εἶναι τὸ κατ' ἰδίαν καὶ μυστικὸν κήρυγμα, τὸ μετ' ἐμπιστοσύνης ἀπευθυνόμενον εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ψυχάς, ἰδίως κατὰ τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως, καθ' ὃ προσέρχονται μετ' ἐμπιστοσύνης οἱ πιστοί, ἐν περιπτώσει μολύνσεως τῆς συνειδήσεως, ἢ ἐν δυσχερέσει τοῦ βίου περιστάσεσι, ὅπως ἀποπλύνωσιν ἑαυτοὺς καὶ λάβωσι συγχώρησιν καὶ παραμυθίαν, πρέπει ὅμως νὰ προσέρχονται μετὰ τσαύτης ἐμπιστοσύνης, μεθ' ἧς τὰ τέκνα πρὸς τὴν μητρικὴν ἀγκάλην (Π. λ. 77,52). Κατὰ τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ὁ ἱερεὺς εὐρίσκειται ἀντιμέτωπος πρὸς πάντα τὰ μυστικά τῆς ψυχῆς τραύματα καὶ πρὸς τὰς ποικιλωτάτας ἐκφάνσεις τῆς ἠθικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐν στιγμαῖς ἀληθῶς ἱεραῖς, καθ' ἃς δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ μέγα ἠθικὸν κατόρθωμα, ἢ πραγματικὴ

«Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις
διαλογισμῶν».
(Ρωμ. 14, 1)

αναγέννησις καὶ μεταστάσις τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀγαθόν, ὀριστικὴ αὐτοῦ ἀπόφασις πρὸς διόρθωσιν καὶ σωτηρίαν. Πλὴν δὲ τῆς ἐπικλήσεως τῆς θείας χάριτος πρὸς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ μετανοοῦντος, ὀφείλει ὁ ἱερεὺς νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἠσθενηκὸς καὶ τὸ κακῶς ἔχον νὰ θεραπεύσῃ καὶ τὸ συντετριμμένον νὰ καταδέσῃ (Ἰεζεκ. 34,4). Ἐκεῖ, ἐν τῇ μυστικῇ ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τὴν ἁμαρτωλὸν ψυχὴν, δύναται ὁ ἱερεὺς ὀριστικῶς καὶ ριζικῶς νὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτῆς, διὰ νουθεσίας ἢ καὶ δι' ἐλέγχου, διότι, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, «πᾶς ἔλεγχος ἐναργῶς καθαπτόμενος τοῦ ἐλεγχομένου, ἰσχυρῶς αὐτὸν βασανίζει, παριστᾷ τὸ αἴσχος τοῦ ἁμαρτήματος, ὥστε μετὰ εὐεργετῆν τὸν ἀναισθητοῦντα τῶν ἰδίων παισμάτων εἰς τὴν συναίσθησιν ἄγων καὶ μεταμέλειαν ἀληθινήν. Ποῖον γὰρ τραῦμα σωματικὸν οὕτω δριμύειαν ἐμποιεῖ τὴν ὀδύνην, ὁποῖαν βάσανον ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ λόγος πληκτικὸς καθικνούμενος τοῦ συνειδότος τῶν ἐνεχομένων τῇ αἰσχύνη τῶν κακῶς πεπραγμένων;» (Π. 30,241). Τὰς παρατηρήσεις τούτου καὶ ἄλλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων συνώψισεν ἡ Πενθέκτη Σύνοδος ἐν τῷ 102 κανόνι αὐτῆς, ἀρίστας παρασχοῦσα ὁδηγίας πρὸς τὸν ἑξομολογοῦντα ἱερέα.

Κατ' αὐτάς, ὅπως ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν ἀπαιτεῖται ἀκριβῆς τῆς ἀσθενείας διάγνωσις, τῶν αἰτίων καὶ συνθηκῶν τῆς ἐμφανίσεως αὐτῆς καὶ ἀναπτύξεως ἐν τῷ σωματικῷ ὀργανισμῷ, οὕτω καὶ ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν πνευματικῶν ἀσθενειῶν ἀπαιτεῖται τις τοιαύτη διάγνωσις καὶ ἀκριβῆς μελέτη τῶν ἠθικῶν συνθηκῶν καὶ περιστάσεων, τῶν ὄρων τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καθόλου διαγωγῆς τοῦ ἀσθενοῦς. Ταῦτα λαμβάνων ὑπ' ὄψει ὁ ἱερεὺς, θὰ καθορίσῃ ἐκάστοτε τ' ἀνάλογα θεραπευτικὰ μέσα (Π. 46,221), ἵνα μὴ ὀρίσῃ ἀπλῶς τὴν θεραπείαν, πρὸς τὸ τῶν παραπτωμάτων μέτρον ἀποβλέπων ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἁμαρτανόντων στοχάζηται προαιρέσεως. Διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι ὑπάρχουσιν οἱ ἔχοντες ἀνάγκην διορθώσεως καὶ πνευματικῆς θεραπείας δι' ἡπίων νουθεσιῶν καὶ παραιρέσεων. Τοὺς τοιοῦτους δύναται νὰ βλάβῃ ἢ πολλὴ καὶ ἀπότομος αὐστηρότης, «ψυχὴ γάρ, ἐπειδὴν ἐς ἅπαξ ἀπερυσθριάσαι βιασθῆ, εἰς ἀναλγησίαν ἐκπίπτει καὶ οὔτε προσηνέσιν ἦκει λόγοις λοιπὸν οὔτε ἀπειλαῖς κάμπτεται, οὐδ' ἐνεργείαις προτρέπεται. Διὰ τοῦτο πολλῆς δεῖ τῆς συνέσεως τῷ ποιμένι καὶ μυρίων

«Οὐδεὶς γὰρ ἑαυτῷ ζῆ καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει».

(Ρωμ. 14, 7)

ὀφθαλμῶν πρὸς τὸ περισκοπεῖν πάντοθεν τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν» (Π. 48,650. 34,453. 78,1036).

Διὰ τοιαύτης περισκοπήσεως θὰ δύναται νὰ διαγινώσκη ὁ ἱερεὺς τοὺς ἐκάστοτε προσήκοντας τρόπους τῆς πνευματικῆς θεραπείας καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὴν αὐστηρότητα ἢ τὴν ἐπιείκεια, γνωρίζων, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἔλεγχος, ὅταν μετ' ἐπιεικείας γίνεται, δραστηριώτερον ἐπενεργεῖ (Π. 62,638. 48,653. 40,508) καί, ὅτι οὐδὲ ἡ ἐπιείκεια εἶνε χρήσιμος ἀκαίρως ἐπιδεικνυομένη, «ὡς ἐὰν τοῦτο μὴ προσῆ καὶ ἐκείνη νοθεῖα καὶ ἡ ὁργὴ θρασύτης γίνεται» (Π. 62,632). Κατὰ τὴν παρατήρησιν δὲ τοῦ ἁγίου Φωτίου, Πατριάρχου Κων]πόλεως, ἀνάλογος ἐκάστοτε πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἑξωτερικὴ στάσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένος κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις, «ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐφεστηκότα πολλάκις καὶ ὑπαλλάσσειν τὸ χρῶμα τῆς ὄψεως εἰς τὸ σκυθρωπόν, τῆς ψυχῆς οὐχ οὕτω διακειμένης, καὶ πάλιν ἔσθ' ὅτε, ταύτης ἀλγυνομένης τὸ πρόσωπον παρέχειν φαιδρὸν, ὀργίζεσθαι δ' αὖ πάλιν μὴ ὀργιζόμενον καὶ μειδιᾶν ἀνιῶμενον» (*Ἐπιστ. 3). Παριστῶν ὁ Γρηγόριος Θεολόγος τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἔλεγεν, ὅτι ἐπαινῶν μὲν ἦτο αὐστηρός, ἐπιτιμῶν δὲ γαληνός, ποιούμενος καὶ τὴν ἐπιτίμησιν πατρικὴν καὶ τὸν ἔπαινον ἀρχικόν, «ἐλάχιστα μὲν λόγου διὰ τρόπον δεόμενος ἀρκοῦντα πρὸς παιδαγωγίαν, ἐλάχιστα δὲ ράβδον διὰ τὸν λόγον, ἔτι δὲ ἐλάττω τομῆς διὰ τὴν ράβδον μετρίως πλήσσουσαν» (Π. 35,1002). Συμφῶδ' αὖ τούτοις, ὁ ἱερεὺς δέον νὰ συγκινοῦ τὸν ἔλεγχον μετὰ τῆς ἐπιεικείας, γνωρίζων «μὴ μόνον ἐπιτιμᾶν, ἀλλὰ καὶ παρακαλεῖν καὶ παραμυθεῖσθαι» (Π. 48,653). Οὐδαμοῦ δ' ἀλλαγῆς καὶ οὐδέποτε ἢ πρὸς τὸ ποιμνιον ἀγάπη τοῦ ἱερέως ἐκδηλοῦται οὕτω ζωηρά, ὡς ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν νουθεσίαις. Καὶ ἀληθῶς μόνη ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς πρὸς τέκνα δὲν ἔχει ἀνάγκην ἑξωτερικῶν διατάξεων καὶ νόμων, διότι γινώσκει νὰ εὐρίσκη ἐκάστοτε τὸ προσήκον μέτρον διορθώσεως, μάλιστα, ὅταν καθοδηγεῖται καὶ ὑπὸ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστημοσύνης, διότι, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, «τῶν πραγμάτων τὰ μὲν διδασκαλίας δεῖται, τὰ δὲ ἐπιταγῆς· ἂν τοίνυν ἐπιτάττης ὑπὲρ ὧν διδάσκειν χρή, καταγέλαστος ἔσῃ· πάλιν ἂν διδάσκης ὑπὲρ ὧν ἐπιτάττειν χρή, τὸ αὐτὸ ὑπομένειν ὁμοίως» (Π. 62,569). Ὁ ἱερεὺς, κατὰ ταῦτα, δέον νὰ συνδυάσῃ τὴν ἀγάπην πατρὸς μετὰ τῆς παιδαγωγικῆς ἐμπειρίας παιδαγωγοῦ τῶν

«Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει».
(Ρωμ. 14, 3)

ψυχῶν (Π. 46,300). Ἐν ταῖς λυπηραῖς δὲ περιπτώσεσι τοῦ ἐλέγχου, ἐκδηλῶν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν πατρικὴν ἀγάπην, οὐδέποτε βεβαίως ὀφείλει νὰ δεικνύῃ πρὸς τὸν πταίσαντα ὀργὴν καὶ ἀπέχθειαν ἄλλοτρίοις φιλοσοφῶν κακοῖς. Ἐπιβάλλον δὲ πολλάκις καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά ἐπιτίμια, ἅς μὴ λησμονῆ ὅτι ταῦτα ἔχουσι μόνον παιδαγωγικὸν σκοπὸν, δυνάμενα ν' ἀγάγωσι τὸν πταίσαντα εἰς βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ἑαυτοῦ ἠθικῆς καταστάσεως καὶ μεταμέλειαν πρὸς διόρθωσιν. Ἄς μὴ λησμονῆ ἐπίσης, ὅτι ὅπως ἡ συγγνώμη πολλάκις ἐπιφέρει διόρθωσιν, πολλάκις ὅμως καὶ βλάπτει, ἀκαίρως παρεχομένη, οὕτω καὶ ἡ τιμωρία δὲν ὄφελει πάντα καὶ πάντοτε, ἐὰν μὴ δοθῇ καταλλήλως. Οὕτω δ' ἐπὶ μὲν μικροῖς ἁμαρτήμασιν, εἰ μὲν λανθάνοντες βελτιοῦνται οἱ ἁμαρτάνοντες, ἅς φαίνεται ὅτι οὐδὲ γινώσκει αὐτά, εἰ δὲ εἰς τὸ χεῖρον τρέπονται ἅς ἐλέγχῃ καὶ ἐπιτιμᾷ, ὧν συγγνωμονικὸς ἅμα τῇ πρώτῃ ἐκδηλώσει εἰλικρινοῦς μεταμελείας. Ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ἁμαρτήμασιν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ καὶ ὁ σωφρονισμὸς τῶν ἁμαρτανόντων διὰ χωρισμοῦ καὶ ἐπιτιμίας, ἕως οὗ μετανοήσαντες οὗτοι ζητήσωσι καὶ τύχωσιν ἀφέσεως (Π. 78,1059).

Θεωρῶν τὴν κατάστασιν τοῦ πνευματικῶς ἀσθενοῦς ὡς ἰδίαν, ὁ ἱερεὺς εἰλικρινῶς δέον νὰ θλίβηται βαθύτατα, ὁπόταν εἰς τῆς ποινῆς ἄγεται τὴν ἀνάγκην, «ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν τὰ σώματα ἰατρευόντων ὁ μὲν ἐπάγων τὴν πληγὴν οὐδεμίαν λαμβάνει τῆς πληγῆς αἴσθησιν, ὁ δὲ τεμνόμενος οὗτός ἐστιν ὁ διασπώμενος γονον· ἐπὶ δὲ τῶν τὰς ψυχὰς θεραπευόντων οὐχ οὕτως, εἰ μὴ τι γε σφάλλομαι ἐξ ἑμαντοῦ τὰ τῶν λοιπῶν δοκιμάζων, λέγει ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος, ἀλλ' αὐτὸς πρῶτος ὀδυνᾷται ὁ λέγων, ἡνίκα ἂν ἐτέρους ἐπιτιμᾷ» (Π. 40,655). Καθόλου δ' εἰπεῖν, διὰ τῆς κατ' ἰδίαν νοουθεσίας καὶ ἠθικῆς ἐπιστασίας ὁ ἐκκλησιαστικὸς ποιμὴν ἀποβαίνει ἀληθῆς παιδαγωγὸς καὶ διδάσκαλος ἐνὸς ἐκάστου τῶν μελῶν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ χειραγωγὸς τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῶν ζωῆς, πρὸς αὔξησιν αὐτῶν «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ», μετὰ πάσης συνέσεως χρησιμοποιοῦν, ὡς πατὴρ καὶ παιδαγωγός, τοὺς ἐκάστοτε καταλλήλους τρόπους διορθώσεως (Π. 78,693). Πάντα δ' ἀνεξαιρέτως τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὑπόκεινται ὑπὸ τὴν ἄμεσον τοῦ ἱερέως ἐπιστασίαν καὶ περὶ πάντων ἐξ ἴσου ὀφείλει οὗτος νὰ μεριμνᾷ, ἐὰν δ' ἐκ τῶν ἑκατὸν ἐν παραπλανηθῇ, καὶ τοῦτο ν' ἀναζητήσῃ ὀφείλει καὶ σῶσῃ τὸ ἀπολωλός, μὴ ἀναμένων ἴν' αὐτὸ ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν καὶ μηδέ-

«Τοῦτο κρίνατε μᾶλλον τὸ μὴ τιθεῖναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον».
(Ρωμ. 14,13)

ποτε ἀπελπίζων ἐὰν συναντᾷ ἀντίστασιν πείσμονα παρὰ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην διορθώσεως ἢ βραδύτητα περὶ τὴν διόρθωσιν (Π. 78,468. 988). Ἀληθῶς δ' εἶναι τοιαύτη καὶ τηλικαύτη ἡ σημασία τῆς ἠθικῆς χειραγωγίας τῶν πιστῶν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ ποιμένος, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐξαροῦται ἡ πλήρης αὐτοῦ ἐπιτυχία. Τούτου ἕνεκα ὁ ποιμὴν, ζῶν τὴν ζωὴν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ συνταυτίζων ἑαυτὸν πρὸς αὐτό, ἐν τῇ ἠθικῇ χειραγωγίᾳ τῶν πιστῶν ὀφείλει νὰ ἐξαντλήσῃ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἱκανότητα καὶ ἐπιτηδειότητα, ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς ἐν αὐτῷ ἐνοικούσης θείας χάριτος, ἅπασαν αὐτοῦ τὴν ἀγάπην, γνησίως μεριμνῶν περὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀγρύπνων, καιρίως μὲν καὶ εὐλικρινῶς θλιβόμενος ἐν ταῖς περιπτώσεσι κακῆς αὐτῶν ἠθικῆς καταστάσεως χαίρων δ' ἐπὶ πάσῃ αὐτῶν πνευματικῇ καὶ ἠθικῇ εὐδοκίμῃσει. Τὴν τοιαύτην αὐτοῦ πρὸς τὸ ποιμνιον ἐσωτερικὴν διάθεσιν μετ' ἰδιαζούσης παρέστησε ζωηρότητος ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος διὰ τῆς χρυσῆς αὐτοῦ εὐγλωττίας (Π. 60,42).

(Συνεχίζεται)

Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ

Ὁ ἄρρωστος παλαίει πρὸς τὴν ἀρρώστεια του ἐπὶ χρόνια τώρα. Παλαίει ἀποτελεσματικά, ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος καί, ὅταν μένη μόνος, «οὐαὶ τῷ ἐνί». Χρειάζεται συμμάχους εἰς τὸν πείσμονα καὶ μακροχρόνιον ἀγῶνα, εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν τῶν νεύρων. Ἴδου ὁ ἀχώριστος συμμαχητῆς του, ὁ στοργικὸς του συμπαραστάτης, εἶναι ὁ ἱερεὺς. Θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συμμαχίαν του ὁ ἱερεὺς, χωρὶς νὰ καμφθῇ ἀπὸ τὸ βᾶρος τοῦ χρόνου καὶ ὑποστείλῃ τὴν συμμαχικὴν σημαίαν. Θὰ ἐργασθῇ ἀκόμη διὰ τῶν πειστικῶν του γλυκῶν λόγων.

Μὴ λησμονῶμεν, παιδί μου, θὰ εἶπη ὁ ἱερεὺς, ὅτι ἡ παροῦσα ζωὴ δὲν εἶναι τόπος ἡδονῶν καὶ ἀπολαύσεων, δὲν ἐστάλημεν ἐδῶ διὰ νὰ εἰπωμεν «φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν», ὄχι, ἡ ἐδῶ ζωὴ εἶναι στάδιον ἀγῶνος, εἶναι ἓνα διαρκὲς μάλιστα ἀγωνιστήριον. Εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὄχι, ὀφείλομεν ὅλοι ν' ἀγωνισθῶμεν. Ἄλλος θ' ἀγωνισθῇ εἰς τὴν πόλιν, ἄλλος εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἄλλος εἰς τὸ κρεββάτι. Εἰς σὲ ἔλαχε τὸ κρεββάτι, ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃς οἴφρασις; Ἐτοιμάσου νὰ ἀντιμετωπίσῃς μὲ ἐγκαρτέρησιν καὶ ὑπομονὴν τὰς

«Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου;»
(Ρωμ. 14, 10)

ἀντιξοότητος τῆς ζωῆς, ὅπως τόσοι ἄλλοι γύρω σου. Μὴ νομίσῃς, ὅτι κάποιον ποῦ βλέπεις χαρούμενον καὶ ροδοκόκκινον, ὅτι δὲν ἔχει ἀγῶνα. Ἔχει καὶ αὐτὸς τὸν σταυρὸν του. Ἡ ζωὴ εἶνε μία δοκιμασία, ἕνας σταυρὸς. Ἐνας σταυρὸς διαρκῆς, ἰσόβιος, ποῦ παρουσιάζεται σήμερον ἔτσι καὶ αὖριον διαφοροετικός, εἰς τὸν ἕνα αὐτῆς τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἄλλης. Πάντως ὅλοι φέρομεν τὸν σταυρὸν μας. Ὡστε δὲν εἶσαι μόνος, μὴ ἀμφιβάλῃς. Μὴ νομίσῃς, ὅτι εἶσαι μόνος, μὴ σκεφθῆς, ὅτι ὁ Θεὸς σὲ ἐγκατέλιπε, ὄχι ποτέ. Ἀγαπητὲ ἄρρωστος θὰ σοῦ φέρω ἕνα λόγον δανεισμένον ἀπὸ τὸ ὠραῖον βιβλίον τῆς Μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἰδοὺ τί λέγει ὁ συγγραφεὺς του· «αὐτὰ—αἱ δοκιμασίαι τῆς ζωῆς—συμβαίνουν εἰς τοὺς ταξειδεύοντας πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Μήπως καὶ ἡμεῖς δὲν εἴπαμεν, ὅτι ταξειδῶται τοῦ οὐρανοῦ εἴμεθα;

Αὐτὴν τὴν σκέψιν ὅταν κάμῃ ὁ ἄρρωστος, θὰ φθάσῃ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ βλέπῃ τὴν δοκιμασίαν του γλυκείαν, τὸν ἑαυτὸν του εὐτυχῆ καὶ ἀσφαλῆ, διότι πρωτόπορος τοῦ παραδεισένιου του ταξιδίου εἶναι ὁ Χριστός, ποῦ θὰ τοῦ λέγει: «Ταῦτα ἔδει παθεῖν καὶ ἐμεῖ—τὸν Χριστὸν—καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν.

Ἔτσι, μὲ τὰς ἀγιογραφικὰς αὐτὰς συζητήσεις, θὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἱερεὺς τὴν τόνωσιν τῆς πίστεως τοῦ ἀρρώστου, ποῦ εἶνε τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς ἀρρώστειας του. Ἄς μὴ δυσκολευθῆ ὁ ἱερεὺς νὰ ἔλθῃ εἰς θρησκευτικὰς συζητήσεις, εἶναι αἱ ἰσχυρότεραι διὰ τὴν ἀναθάρρυνσιν καὶ ψυχικὴν τόνωσιν τοῦ ἀρρώστου. Ἄς γνωρίζωμεν, ὅτι πολλάκις δὲν ὑπάρχει καμμία ἱκανοποιητικὴ λογικὴ ἀπάντησις διὰ τὸν ἄρρωστον. Ὅταν αὐτὸς μᾶς ἐρωτᾷ· «γιατὶ πάσχω, γιατὶ ὑποφέρω...;» τότε τὸ λογικὸν ὄπλοστάσιόν μας ἀποδεικνύεται παντελῶς ἀνίκανον νὰ δώσῃ μίαν ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸν πονοῦντα Λάζαρον, εἰς τὸν θλιμμένον Ἰώβ. Μόνον τὸ ὄπλοστάσιον τοῦ Εὐαγγελίου, ποῦ θὰ τοῦ εἴπῃ εἶνε «ἀνεξερευνήτα τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ Αὐτοῦ». Λοιπὸν; Πίστις! Πιστεύω ὅτι ὁ Θεός, ὡς φιλόστοργος πατὴρ μᾶς «παιδεύει ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος Αὐτοῦ» (Ἐβρ. β' 10).

Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ

«Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους».
(Ρωμ. 14, 19)

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΤΑΞΙΝ

ΜΕΡΙΚΑ ΑΤΟΠΑ

Ἡ χρῆσις τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου εἰς τὸ «*Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...*»—Εὐλογία πρὸ τοῦ Τρισαγίου;—Ἡ ὑψωσις τῶν Ἁγίων.— Διπλαῖ λειτουργία.— Πού ἀπαγγέλλεται τὸ «*Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος*».— Διὰ τὰ μνημόσυνα —Ἐπισκέψεις εἰς τὸ Ἁγ. Βῆμα.— Ἁγιασμός χωρὶς ἐπιτροχίλιον!— Ἀδικαιολόγητοι παραλείψεις.— Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ ὁ τρόπος τῆς εὐλογίας.

Τὸ ὕλικόν μου σήμερον εἶναι παριμένον ἀπὸ μερικὰς ἐπιστολάς ἀναγνωστῶν τοῦ «*Ἐφημερίου*», πού εἶχαν τὴν καλωσύνην νὰ ἀναφέρουν ὅ,τι κατὰ τὴν γνώμην των ἄτοπον ἔχει ὑπέσει εἰς τὴν ἀντίληψίν των. Ἐννοεῖται, ὅτι πρόκειται ἐδῶ περὶ τῶν σημείων, πού πράγματι, ἔχουν δίκαιον νὰ τὰ θεωροῦν ὡς ἄτοπα. Διότι μερικοὶ ἐπιστολογράφοι μας κάμνουν καὶ λάθος εἰς τὴν ἐκτίμησίν των, εἴτε διότι παρασύρονται ἀπὸ κάποιαν κακὴν συνήθειαν τοῦ παρελθόντος, πού δὲν θέλουν νὰ τὴν ἀφίσουν, εἴτε διότι πρόκειται περὶ ἀσημάντων μικρολεπτομερειῶν, πού ἔχουν διαφορετικὴν ἐφαρμογὴν εἰς διαφόρους Ἐπαρχίας, ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν μιᾶς ἐπισήμως καθιερωμένης ὁμοιομορφίας, ἡ ὁποία ἐλπίζομεν, ὅτι ἐν καιρῷ θ' ἀπασχολήσῃ καὶ τὴν Διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν—ἐσημειώθη ἤδη κάπου εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον—πιστεύομεν ὅτι ὁ «*Ἐφημέριος*» ἔχει νὰ συμβάλῃ κάπως μὲ τὴν συγκέντρωσιν ὄλων αὐτῶν τῶν λεπτομερειῶν, πού τοῦ προσφέρει ἡ προσωπικὴ πείρα τῶν ἀναγνωστῶν του ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον γίνονται καὶ πολύτιμοι συνεργάται του.

Ἴδου λοιπὸν μερικὰ ἄτοπα, διὰ τὰ ὁποῖα μᾶς γράφουν καὶ τὰ ὁποῖα πρέπει, ὀπωσδήποτε, νὰ διορθωθοῦν, ὅπου συμβαίνουν.

1. Μερικοὶ ἱερεῖς, ὅταν ἐκφωνοῦν τὸ «*Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...*» τῆς ἐνάρξεως τῆς θ. Λειτουργίας, ὑψώνουν τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν των καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐκφωνήσεως ἐξέρχονται εἰς τὴν Ὁραίαν Πύλνν καὶ εὐλογοῦν μὲ αὐτὸ τὸν λαόν!

Ἡ καθιερωμένη τάξις εἶναι, νὰ ὑψώνεται ἑλαφρὰ τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ μὲ αὐτὸ νὰ γίνεταί μία σταυροειδὴς κίνησις ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης Ἀντιμνησίου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκφωνήσεως.

«Ὁὗ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἁρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ». (Ρωμ. 14, 17)

2. Ἄλλοι, πάλιν, εἰς τὸ τέλος τῆς πρὸ τοῦ Τρισαγίου ἐκφωνήσεως «Ὅτι ἅγιος εἷ... καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων», ἐξέρχονται εἰς τὴν Ὁραϊάν Πύλιν κρατοῦντες Σταυρόν, διὰ τοῦ ὁποίου εὐλογοῦν τὸν λαόν!.. Καὶ ἐγὼ εἶδον ἱεροουργοῦντα Ἀρχιμανδρίτην νὰ παρακολουθῇ τὸν Πολυχρονισμόν τῶν Βασιλέων, μὲ τὸν Σταυρόν τῆς εὐλαγίας ἀνὰ χεῖρας καὶ νὰ εὐλογῇ μὲ αὐτόν, εἰς τὸ τέλος, τὸν λαὸν τρεῖς!...

Βεβαίως πρόκειται καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις περὶ ἀτόπων κινήσεων, πὺ ὅχι μόνον δὲν ἔχουν κάμμίαν θέσιν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ δύνανται νὰ προκαλέσουν καὶ τὴν θυμηδίαν τῶν σοβαρωτέρων.

3. Κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ «Πρόσχωμεν. Τὰ Ἅγια τοῖς ἀγίοις», μερικοὶ Ἱερεῖς, μαζί μὲ τὸν Ἅγιον Ἄρτον, ὑψώνουν καὶ τὸ Ἅγιον Ποτήριον, τὸ ὁποῖον κινοῦν ὑπεράνω τοῦ Ἀντιμηνσίου...

Ἴσως οἱ οὕτω πράττοντες νὰ ἄγωνται ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ὅτι πρέπει νὰ ὑψώνουν καὶ τὰ δύο ἡγιασμένα Εἶδη τοῦ Μυστηρίου. Ἡ καθιερωμένη ὁμως τάξις γνωρίζει μόνον τοῦ Ἁγίου Ἄρτου τὴν ἐλαφρὰν ὑπεράνω τοῦ Δισκαρίου ὑψωσιν διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ τίποτε ἄλλο.

Καλὸν εἶναι λοιπὸν νὰ ἐμμένωμεν ἐν προκειμένῳ εἰς ὅ,τι γενικῶς κρατεῖ, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ εἶναι δυνατὸν καὶ ζημίᾳ νὰ συμβῇ εἰς τὸν λειτουργοῦντα ἀπὸ ἀδεξιότητά, ὅταν προσπαθῇ νὰ κρατήσῃ καὶ τὸν Ἅγιον Ἄρτον καὶ τὸ Ἅγιον Ποτήριον μὲ τὰς δύο του χεῖρας καὶ νὰ τὰ ὑψώσῃ καὶ τὰ δύο μαζί.

4. Ἱερεὺς, ἐφημερεύων εἰς δύο ἐνορίας, ἀφ' οὗ ἐτέλεσε πλήρη τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὴν ἔδραν τῆς μιᾶς ἐνορίας, τὴν νύκτα τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετέφερε πλήρες τὸ Ἅγιον Ποτήριον εἰς τὸ ἄλλο χωρίον, πρὸ τῆς αὐγῆς, ἐκεῖ δὲ ἀπήγγειλε τὰ τῆς θ. Λειτουργίας διὰ δευτέραν φορὰν ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Ἁγ. Ποτηρίῳ προηγιασμένων ἤδη Εἰδῶν τῆς θ. Εὐχαριστίας, μὲ τὴν συνείδησιν ἥσυχον ὅτι καλῶς ἐτακτοποίησε τὴν περίστασιν!

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι τοιοῦτου εἶδους ἐξοικονομήσεις τῶν περιστάσεων, κατὰ τὰς ὁποίας πλέον ἢ τέλεισι τοῦ θειοτάτου μυστηρίου τῆς θ. Εὐχαριστίας μεταβάλλεται εἰς ἀπλὴν θεατρικὴν παράστασιν, ἀποτελοῦσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῶν μίαν

«Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βα-
στάζειν καὶ μὴ ἑαυτοὺς ἀρέσκειν».

(Ρωμ. 15, 1)

ἀσεβῆ ἀπάτην εἰς βάρος τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, δὲν εἶναι μὲ κανένα τρόπον συγκεχωρημένοι καὶ ἀποτελοῦν καθαρὸν—ἔστω καὶ χωρὶς κακὸν σκοπὸν — ἐμπαίγμον τῶν θείων, συνιστῶσι δὲ καὶ ἀμάρτημα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ κολάσιμον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν πρᾶξιν.

5. Παρομοίαν παραβάσιν ἀποτελεῖ καὶ κἄτι ἄλλο, ποῦ συνηθέστατα συμβαίνει: Ἱερεῖς ἢ Διάκονοι, λειτουργήσαντες ἤδη προηγουμένως καὶ κοινωνήσαντες τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, λαμβάνουν ἔπειτα μέρος εἰς Συλλεΐτουργα — ἰδίως χάριν μνημοσύνου τελούμενα — τακτοποιοῦμενοι μὲ τὴν συνείδησίν των μὲ τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὴν θ. Κοινωνίαν!...

Ἄλλὰ δὲν ἀποτελεῖ ἡ ἀποχὴ αὐτὴ τακτοποίησιν πραγματικὴν, εἶναι μία νέα παρατυπία, πρὸς πρόληψιν καὶ δευτέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἀνομήματος, ἡ ὁποία δὲν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ ἀτοπήματος τῆς εἰκονικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν θ. Λειτουργίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἔλλείπουν καὶ οἱ σκανδαλιζόμενοι καὶ μεταξὺ τοῦ Κλήρου καὶ μεταξὺ τῶν εὐσεβῶν λαϊκῶν.

6. Ψαλλομένου τοῦ *Τρισαγίου* τῆς θ. Λειτουργίας, τὸν στίχον *Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος...* ὁ λειτουργὸς πρέπει νὰ λέγῃ ἐνώπιον τῆς Ἰ. Προθέσεως ὑποκλινόμενος.

Ἄντὶ τούτου, μερικοὶ Ἱερεῖς ἢ στρέφονται ἀπλῶς πρὸς τ' ἀριστερὰ ἢ προχωροῦν μόνον ὀλίγα βήματα μέχρι τῆς Ἰ. Προθέσεως. Ὅσον καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα φαίνεται πολὺ λεπτομερειακόν, ἐπροκάλεσε τὴν προσοχὴν εὐλαβοῦς χριστιανοῦ, ὅστις μᾶς ἠρώτησε περὶ τοῦ ὀρθοῦ.

Νὰ τοῦ εἴπωμεν ὅτι ἔχει ἄδικον; Αὐτὸ θὰ εἶναι ἐκ μέρους μας ἐν ψεῦδος καὶ μία ἀδικία...

7. Παρατηρεῖται ἐπίσης — περὶ αὐτοῦ μᾶς γράφουν καὶ Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ — ὅτι μερικοὶ Ἱερεῖς δὲν ἀναγινώσκουν τὰς εὐχὰς τοῦ *Ἐξαγάλμον* ἐνώπιον τῆς Δεσποτικῆς εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ καθιερωμένος τύπος, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ Ἰ. Βήματος, ἐνώπιον τῆς Ἀγ. Τραπέζης.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ἐδῶ πρόκειται περὶ παρατυπίας, ποῦ δὲν ἔχει καμμίαν ὑπὲρ ἑαυτῆς δικαιολογίαν καὶ καλὸν εἶναι νὰ λείψῃ.

8. Εἰς μερικὰς ἐορτὰς, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπαγορεύεται ἡ τέλεισις μνημοσύνων, μερικοὶ Ἱερεῖς, εἴτε ἀπὸ ἄγνοιαν, εἴτε ἀπὸ

«Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρροσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν».
(Ρωμ. 15, 2)

ἀπροσεξίαν, εἴτε ἀπὸ ἀδυναμίαν νὰ ἐπιβάλουν τὴν ὀρθὴν τάξιν, εἴτε ἀπὸ φόβον καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν, δέχονται τὴν τέλει τοιούτων μνημοσύνων. Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα σκανδαλίζει τοὺς χριστιανοὺς καὶ προκαλεῖ καὶ ἀνισότηας μεταξύ των, καὶ ἐκθέτει εἰς τοὺς ἐνορίτας τῶν ἐκείνους τοὺς νομιμόφρονας Ἐφημερίους, ποὺ δὲν ὑποχωροῦν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λαϊκῶν.

Χρειαίεται λοιπὸν προσοχὴ καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ποὺ πρέπει ἀπὸ ὅλους νὰ εἶναι σεβαστὴ καὶ ποὺ — ἐπὶ τέλους — ἔχει καὶ τὸν λόγον της, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ὅλων τῶν ἀνωτέρω συνεπειῶν τῆς ἀταξίας. Καλὸν ἐπίσης εἶναι νὰ ληφθῆ μία ὁμοιόμορφος πρόνοια διὰ τὴν πρόληψιν ἀνοικειῶν καὶ ἐπιδεικτικῶν στολισμῶν τῶν «κενοταφίων» τῶν μνημοσύνων, ποὺ καταλαμβάνουν πολλάκις ὅλον τὸν χώρον τοῦ μεσαίου ναοῦ, ἀποκρύπτουν τὴν θεάν τοῦ Ἁγ. Βήματος καὶ τῶν λειτουργῶν καὶ σκανδαλίζουν τὸ ἐκκλησίασμα, ποὺ πηγαίνει εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ προσευχηθῆ. Πρὸ πάντων αἱ φωτογραφίαι τῶν, ὑπὲρ ὧν τὰ μνημόσυνα, προσώπων δὲν ἔχουν καμίαν θέσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ.

9. Μᾶς ἐρωτοῦν : «Ἐμπορεῖ ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς, ἐνόσω ἀπαγγέλλει εὐχάς, νὰ συνομιλῆ καὶ μετὰ τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ εὐρισκομένων προσώπων ; Καί, τὸ χειρότερον, ἤμπορεῖ νὰ δέχεται ἐπίσκεψιν λαϊκοῦ, μὲ τὸ καπέλλο καὶ μὲ τὸ μπαστοῦνι του, ὅστις νὰ τοποθετεῖται ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Τραπέζης καὶ νὰ συνομιλῆ μετὰ τοῦ λειτουργοῦντος ἱερέως ;»

Τί νὰ ἀπαντήσωμεν ;

Ἐλπίζομεν, τοῦλάχιστον, αὐτὸς ὁ ἐπισκέπτης τοῦ λειτουργοῦντος νὰ μὴ φορῆ «τὸ καπέλλο του». Ἄλλὰ εἶναι κατάστασις αὐτῆ ; Καὶ ὅμως πολλοὶ ἄλλοι εἶδαν καὶ Κληρικοὺς ἀναγινώσκοντας ἔφημερίδα ἐντὸς τοῦ Ἁγ. Βήματος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐτελεῖτο ἡ θ. Λειτουργία ! Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἐτέλουν τὴν θ. Λειτουργίαν καὶ ἐνόμιζον ὅτι, ἐπειδὴ τοὺς ἐπροφύλασσε τὸ τέμπλον, εἶχον ὀλιγωτέρας ὑποχρεώσεις ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τοῦ ναοῦ εὐλαβῶς παρακολουθοῦντας λαϊκοὺς !...

10. Μᾶς ἐρωτοῦν ἐπίσης : «Ἐμπορεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν πρωτομηνίαν νὰ ἀγιάξῃ τὰ σπίτια τῶν χριστιανῶν του, χωρὶς νὰ φορῆ τὸ πετραχῆλι του ;». Ἄλλ' ἐγὼ εἶδα τὸ ἴδιον πρᾶγμα καὶ κατὰ τὴν παραμονὴν καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων ! Καὶ ἐφάνη

«Προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ».
(Ρωμ. 15, 7)

πολὺ περίεργος ἢ παρατήρησις μου, ὅτι δὲν ἦτο αὐτὸ ὀρθόν!...

Καὶ ἔπειτα παραπονούμεθα, διότι δὲν μᾶς σέβεται ὁ λαός!...
Ἐπιπλήρωμα, ἀλλὰ καὶ συμφέρον τοῦ ἱερέως εἶναι νὰ ἐμφανίζεται ὅπως πρέπει, ὅταν τελῇ ἁγιαστικὰς πράξεις, καὶ τὰς μικροτέρας ἀκόμη· διότι ἔτσι εἶναι περισσότερο εὐπρόσδεκτος καὶ ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς, γίνεται δὲ σεβαστὸς καὶ εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ἀκόμη.

Ἡ ἀτημέλητος ἐμφάνισις μας προδίδει, ἢ ἔστω καὶ δίδει τὴν ὑποψίαν, ὅτι δὲν σεβόμεθα ἐπαρκῶς ὅ,τι κάμνομεν καὶ δὲν τοῦ ἀποδίδομεν καμμίαν σημασίαν. Πῶς θὰ τὸ σεβασθοῦν οἱ ἄλλοι;

11. Κατὰ τὴν μετάδοσιν τῶν Ἀρχράντων Μυστηρίων εἰς τοὺς κοινωνοῦντας πιστοὺς καὶ κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ Ἀντιδώρου ὁ Ἱερεὺς ὀφείλει νὰ μὴ σιωπᾷ, ἀλλὰ νὰ λέγῃ εἰς ἕκαστον προσερχόμενον πιστὸν ὅ,τι ἡ καθιερωμένη ἐκκλησιολογία. πράξις ἀπαιτεῖ: «*Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ...*», προκειμένου περὶ τῆς θ. Μεταλήψεως· «*Ἐὐλογία Κυρίου...*», προκειμένου περὶ τοῦ Ἀντιδώρου.

Μερικοὶ ὁμῶς Ἱερεῖς βαρύνονται νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς αὐτὴν τὴν ὥραϊαν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν καὶ παραμένουν σιωπηλοὶ κατὰ τὴν μετάδοσιν τῆς θ. Μεταλήψεως καὶ τὴν διανομὴν τοῦ Ἀντιδώρου. Αὐτὸ δὲν κάμνει—καὶ πολὺ δικαίως—καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς πιστοὺς, διότι τοὺς δίδει ἴσως τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐκτελεῖ ἀγγραφίαν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ἱερεὺς!... Δι' αὐτὸ καθῆκον ἔχομεν ὅλοι νὰ μὴ παραλείπωμεν ποτὲ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ ὀρθὴ ἐκκλησιαστικὴ πράξις καὶ ἡ καλὴ συνήθεια.

Ἐν προκειμένῳ μάλιστα δὲν εἶναι διόλου περιττὴ ἡ διὰ τῆς ἀπαγγελίας τῶν καθιερωμένων συντομωτάτων αὐτῶν εὐχῶν ὑπογράμμισις τῆς ἱερότητος τῶν πραττομένων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

12. Ἐχει παρατηρηθῆ, τέλος, ὅτι μερικοὶ Ἱερεῖς δὲν προσέχουν μήτε τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον κάμνουν τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, μήτε τὸν τρόπον τῆς διὰ τῆς χειρὸς τελεουργικῆς εὐλογίας. Ἐτσι, τὸ μὲν σημεῖον τοῦ Σταυροῦ γίνεται ἄποτε μὲ μεγάλην μηχανικότητα ἢ μὲ κάποιαν νοχέλειαν, ποὺ δὲν μαρτυρεῖ καθόλου εὐλαβίᾳ διὰ τῆς, κατὰ δὲ τὴν εὐλογίαν ἐνώνουν μερικοὶ τὰ δάκτυλα εἰς τὸ καθιερωμένον σχῆμα μόνον εἰς τὸ τέ-

«Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δὲν ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν». (Ρωμ. 15, 5)

λος, ἐν ᾧ ἀπ' ἀρχῆς ἔχουν ὅλα τὰ δάκτυλα ἠνωμένα καὶ τεταμένα. Καὶ τὰ δύο ἄτοπα πρέπει νὰ διορθωθοῦν ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ δὲν τὰ ἔχουν προσέξει ἔως τώρα.

Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ πρέπει νὰ γίνεταί ἀργά, σοβαρὰ καὶ πλήρες (μέτωπον - κοιλία - δεξιὰ - ἀριστερά: μὲ τὰ τρία δάκτυλα τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἠνωμένα), ἢ δὲ εὐλογία διὰ τῆς χειρὸς πρέπει νὰ γίνεταί μὲ τὰ δάκτυλα ἀπ' ἀρχῆς σχηματίζοντα τὰ γράμματα IC XC, καθ' ὅλην τὴν σταυροειδῆ διαδρομὴν τῆς εὐλογούσης χειρὸς.

Αὐτὰ καὶ εἰς ἀπάντησιν τῶν καλῶν ἐπιστολογράφων, ποὺ ἔδωκαν τὸ ὕλικόν μὲ τὰ ἐρωτήματά των.

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

— II —

ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΚΩΝ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (†)

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μία ἀπὸ τὰς πλέον ἐξόχους μορφάς τῶν χριστιανικῶν γραμμάτων καὶ τοῦ κηρύγματος ὑπῆρξεν ὁ ἀείμνηστος Πρωτοπρεσβύτερος Κωνστ. Καλλίνικος.

Συγγραφεὺς, πολυγραφώτατος, ἱεροκῆρυξ ἱκανώτατος καὶ ποιητῆς μελιστάλακτος, ἀπὸ βουθείας περίου, ἤρρισε νὰ ἐκτρέφῃ τὸν χριστιανικὸν κόσμον τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔξακολουθῆ ἐπὶ πολὺ νὰ διατρέφῃ τοὺς ἀναζητητάς τοῦ πνεύματος μὲ τὸ ἄφθονον καὶ ἄριστον ὕλικόν τῶν ἔργων του.

Ὁ Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, τόσον ἐπεβλήθη, ὥστε ἡ φωτεινὴ μορφή του προπορεύεται, ὡς κάλλιστον παράδειγμα μιμήσεως διὰ τὸν εὐσεβῆ Κληρὸν μας.

Κατωτέρω παραθέτομεν σύντομον αὐτοβιογραφικὸν σημεῖωμα ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατρός, πρὸς τὸν ἐν Θεσσαλονίκη ἐξαίρετον Θεολόγον καὶ ἱεροκῆρυκα κ. Ἀγαθάγγελον Ἀγαθαγγελίδην, ὅστις λίαν εὐχαρίστως μᾶς τὸ παρεχώρησε χάριν τοῦ «Ἐφημερίου».

«Ἐγεννήθην ἐν Ἀλατσάτοις (1). Πότε; Κουτσοφλέδαρο μῆνα καὶ Τσικνοπέφτη ἡμέραν, μοὶ ἔλεγεν ἡ μήτηρ μου. Ἐπειδὴ δὲ

1. Τῆς Ἐπαρχίας Κρήνης (Τσεσμέ).

«Ἴνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».
(Ρωμ. 15, 6)

τὰ δύο ταῦτα συμπίπτουν εἰς τὸ ἔτος 1870, αὐτὸ πάντοτε ἐθεώρησα ὡς ἔτος τῆς γεννήσεώς μου καὶ ἐπ' αὐτοῦ στηρίζονται ὅλα τὰ ἀφορῶντά με ἔγγραφα (*).

» Τὰ ἐγκύκλια ἐσπούδασα ἐν τῇ Ἀναξαγορείῳ Βρυούλων, περὶ ἧς διατηρῶ ὄχι λίαν ἐνθουσιώδεις ἀναμνήσεις. Διδάσκαλός μου κυρίως ὑπῆρξεν ὁ θεῖος τοῦ πατρός μου ἱερεὺς Καλλίνικος Καπετανάκης· αὐτὸς μ' ἐδίδασκε Μηνιάτην, Θεοτόκην καὶ Ψαλτήριον εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἐκκλ. μουσικὴν εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ. Τῇ συστάσει δὲ καὶ βοηθείᾳ του εἰσῆλθον εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης τῷ 1888.

» Ὁ σεισμός τῆς 26 Ἰουνίου 1895 μ' εὗρηκεν ἐν ἔτος πρὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς μου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σχολὴ ἐπὶ ἐν ἔτος ἤρρησεν, ἐγὼ τὸ ἔτος ἐκεῖνο διῆλθον ἐργαζόμενος ἐν Ν. Ἐφέσῳ ὡς δεξιὸς ψάλτης καὶ διδάσκαλος ἱερῶν, ἐξ ἧς μετὰ ἐννέα μῆνας ἀναχωρήσας ὑπηρέτησα ἐπὶ 3 μῆνας καὶ ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῇ «Εὐσεβείᾳ» ὡς ἱεροκῆρυξ. Οὕτω παρήλθε τὸ ἔτος ἐκεῖνο, μεθ' ὃ, ἀνοιγείσης τῆς Σχολῆς μας καὶ πάλιν, ἀλλ' ἐν τῷ Γηροκομείῳ τῆς Πρώτης, μετέβην, ἀποπερατώνσας τὰς σπουδὰς μου καὶ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1896 ἀνεκηρύχθην ἀριστοῦχος διδάσκαλος τῆς Θεολογίας, διὰ τὴν ἐπανακάμψω πρὸς τὴν ἐν Σμύρνῃ «Εὐσεβείαν», μεθ' ἧς ἤμην ἤδη συμβεβλημένος ἐκ τῶν προτέρων. Τότε καὶ ἐτέλεσα τοὺς γάμους μου ἐν τῷ ἐν Κορδελιῷ οἴκῳ τοῦ γέροντός μου Ἀγίου Ἐφέσου κυρίου Κωνσταντοῦ Βαλιάνου, τοῦ εἰτα Οἴκ. Πατριάρχου.

» Δὲν παρήλθον ἔτη καὶ ὁ Χариουπόλεως Γερμανὸς Καραβαγγέλης, ὁ ἄλλοτε καθηγητῆς μου, μὲ προσεκάλει εἰς βασιλεύουσαν τῇ 1 Ἰουνίου 1897. Μετὰ λύπης ἀπεχωρίσθη τὴν Σμύρνην καὶ μεταθὰς προεχειρίσθη ὑπ' αὐτοῦ ἀλλεπαλλήλως διάκονος καὶ πρεσβύτερος, ἀναλαβὼν συγχρόνως καθήκοντα ἱεροκῆρυκος καὶ καθηγητοῦ ἐν Πέραν. Κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς ἐκεῖ διαμονῆς μου ἐδίδασκα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Λύκειον, τὸ Ἑλληνογαλλικὸν Παρθενωγωγεῖον, τὸ Ζωγράφειον, τὸ High School for Girls καὶ ἀλλαχοῦ, παρεκτὸς δὲ προεδρειῶν εἰς σωματεῖα, κατεῖχον μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς μου καὶ τὴν λίαν δι' ἐμὲ τιμητικὴν θέσιν Προέδρου τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως.

» Τὰ Χριστούγεννα (ἢ ἀκριβῶς εἶπειν τῇ 24 Δεκ.) τοῦ 1904

2. Τὸ ἔτος 1874 μετέβη ἡ οἰκογένειά του εἰς Βρύουλα.

«Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα ... ποιοῦντας καὶ ἐκκλίναντες ἀπ' αὐτῶν».

(Ρωμ. 16, 17)

ἦλθα εἰς τὸ Manchester ὡς ἐφημέριος. Κατὰ τὸν ἐν αὐτῷ διαρ-
ρεύσαντα τριακονταετῆ σχεδὸν βίον μου τὰ μόνα μου ἀξιόλογα
συμβάντα εἶνε ἡ ἔκδοσις τῶν βιβλίων μου καὶ ἡ ἐν Lambeth
Conference ἡ ἀλλαχοῦ ἀντιπροσώπευσις τῆς Ἐκκλησίας μου. Τῶν
καταστημάτων Πάλλη παυσάντων τὰς ἡγεμονικὰς συνδρομάς των
πρὸς τοὺς τοῦ Μάνττσεστερ καὶ Λίβερπουλ γαοὺς καὶ ἀδυνάτου
ὄντος νὰ συντηροῦν ἰδιαίτερον ἕκαστος ἱερέα, αἱ δύο κοινότητες
συνεδυάσθησαν καὶ μ' ἔχουν ἀπὸ κοινοῦ μοιραζόμεναί με σηκώ-
νοντα τὸ διπλοῦν βᾶρος των.

» Ἰανουάριος 1934

K. N. K.»

Εἰς τὰς γραμμάς αὐτὰς ὁ ἀκάματος πατήρ Κωνσταντῖνος,
μᾶς παρουσιάζει ὁ ἴδιος τὴν πλήρη μόχθων καὶ πόνων ζωὴν
του, ἀλλὰ καὶ διαφαίνεται εἰς αὐτὰς ὁ ἀδιάκοπος ἀγὼν του διὰ
τὴν ὠραίαν καὶ τριπλῆν ἀποστολὴν τοῦ ἱερέως, τοῦ κήρυκος καὶ
τοῦ συγγραφέως.

Δὲν σταματᾷ τὸ ἔργον τοῦ καλάμου, παρὰ μόνον ὅταν ἡ
ὄρασις του σβύνη σιγὰ-σιγὰ, γεγονὸς ποὺ τὸν βυθίζει εἰς βαθυ-
τάτην λύπην.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ κατωτέρω πρὸς τὸν αὐτὸν φί-
λον του ἐπιστολή του, τὴν ὁποίαν εὐγενῶς ἐπίσης μᾶς παρεχώρη-
σεν ὁ παραλήπτης της.

15 Φεβρ. 1936

Ἄγαπητὲ ὀμογάλακτε καὶ συντρόφιμε,

Εἶμαι κάτοχος τῆς ἀπὸ 26 XI π. ἔ. ἐπιστολῆς σας καθὼς
ἐναγχος καὶ τῶν εὐγενῶς μοι σταλέντων 4 φύλλων τῆς «Ἀκαδη-
μίας Μακεδονίας», εἰς τὸ πάνθεν τῆς ὁποίας μὲ εἰσηγάγετε,
ἂν καὶ ἐλάχιστον. Σᾶς εὐχαριστῶ. Ἡ χαρὰ μου εἶναι πολλή,
δοάκις συναντῶμαι μὲ συμμαθητὴν μου τῆς Χάλκης. Ἀλλὰ θὰ
οἶς εἶπεν ὁ κ. Κ. Βλάμος πόσον ἐμβλύνθη ἡ ὄρασις μου καὶ μό-
λις 2 ὥρας μοι ἐπιτρέπεται τὴν ἡμέραν νὰ ἐργασθῶ μὲ τὴν πέν-
ναν. Παρὰ ταῦτα, καὶ προσπαθῶ νὰ προσθέσω εἰς τὰ ἤδη ὑπ'
ἐμοῦ γραφέντα: Ἐν Ὑπόμνημα εἰς τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων, εἰς τὸ
ὁποῖον θέλω νὰ προσφέρω, ἂν καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου, τὰς ὑπο-
λειφθείσας ἐλαχίστας γεροντικὰς δυνάμεις μου. Καὶ πρὸς τοῦτο
ζητῶ μικρὰν πνευματ. βοήθειάν σας. Εἰς τὴν Μεγ. Ἑλλ. Ἐγκυ-
κλοπαιδεῖαν ἐδημοσιεύθη ἄρθρον περὶ Ἄσματος Ἀσμάτων ὑπὸ

«Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,
ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ».
(Ρωμ. 16, 18)

Παν. Μπρατσιώτη καὶ Γιωσὲφ Ἑλγιά. Μὴ δυνάμενος νὰ εὔρω ἐδῶ τὴν Ἑγκυκλοπαιδεῖαν, ἂν καὶ πλέων εἰς πληθῶραν ἀλλογλώσσων βιβλίων, σᾶς ζητῶ, ἂν σᾶς εἶνε δυνατόν, νὰ μοῦ ἀντιγράψετε τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, σημειῶν καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ἔτι δὲ τὸν τόμον, τὴν σελίδα καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ μέλλον σᾶς ὑπόσχομαι, ἂν ὁ Ταμίης τῆς ζωῆς μὲ βοηθήσῃ νὰ ἐκδώσω τὸ Ἑπόμνημά μου, ὅτι θὰ κάμω μνεῖαν τοῦ ὀνόματός σας εἰς τὸ προοίμιον. Νῦν δὲ ἠτοίμασα τρία ταχυδρ. δέματα ὄσων βιβλίων μου μοὶ ἀπέμειναν ἀντίτυπα, διὰ νὰ σᾶς τὰ ταχυδρομήσω τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐκ φόβου μή, ἂν ἔλθουν ὄλα μαζί, ὑποβληθῆτε εἰς τελωνειακά. Εἰς τὰς πρώτας σελίδας τοῦ «Χριστιανικοῦ Ναοῦ» μου θὰ εὔρετε καὶ τὴν ζητουμένην φωτογραφίαν μου. Ἐρροῶσθαι ἐν Κυρίῳ!

Ὁ ἐν σπουδαῖς ὀμογάλακτος ἀδελφός σας
ΚΩΝΣΤ. Ν. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Σμύρνη, Κωνσταντινούπολις, Μάντζεστερ, εἶναι τὰ τρία πεδία τῶν ἀγῶνων του, εἰς τὰ ὅποια ὅμως κατεστέφθη ἀπὸ τὴν ἀμαράντινον δάφνην τῆς ἐπιτυχίας καὶ ἔλαβε τὸ χρυσοῦν γέρας τῆς πνευματικῆς νίκης.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΚΡΙΤΙΚΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

[Τὰ κατωτέρω σύντομα Σχέδια Ὁμιλιῶν μᾶς παρεχρήθησαν ἀπὸ τὴν Διευθύνου Ἱεροσκευτ. Διαφωτίσεως καὶ Τύπου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν, εἴτε ὄλα μὲ τὴν σειράν, εἴτε ἕνα - ἕνα εἰς ἐκτάκτους εὐκαιρίας, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τὸν χριστιανικὸν φρονηματισμὸν τῶν κατοίκων τῶν Ἐπαρχιῶν, ποὺ ἐπλήγησαν ἀπὸ τὰς τελευταίας πολεμικὰς περιπετείας.]

1ον

Ὁ προκείμενος ἀγὼν (*)

Ὁ Κύριος εἶπεν, «οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος», διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει μόνον ἀνάγκας ὀλικὰς καὶ τὸ σπου-

* Εἰς τὴν ὀμιλίαν αὐτὴν, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐπομένας, εἰς ὅμιλῶν εἶναι ἐντόπιος ποὺ ἔχει πάθει καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια μὲ τοὺς ἀρροατὰς του, πρέπει νὰ ὀμιλῇ δι' αὐτοὺς εἰς πρῶτον πρόσωπον. Δηλαδή: τὰ «εἰσᾶς», «σᾶς» κλπ. θὰ γίνοντι «ἡμεῖς», «μᾶς» κλπ. καθὼς καὶ αἱ καταλήξεις τῶν ρημάτων.

«... Καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀνάκων».
(Ρωμ. 16, 19)

δαιότερον πού ἔχει εἶναι ἡ ψυχὴ. «Τί ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ;».

Αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν δὲν τὴν ἐγνώρισαν ἐκεῖνοι πού σὰς ἔφεραν αὐτὴν τὴν συμφορὰν.

1. Ὅσοι δὲν δέχονται τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς νὰ ἦσαν ἀναίοθητα κτήνη ἢ ἄψυχοι μηχαναί.

Ἐπὶ πλέον, ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ κάμνουν τὰ ἴδια καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἔστω καὶ μὲ τὴν ἀπειλὴν καὶ μὲ τὴν βίαν!

Αὐτὸ τὸ εἶδατε σεῖς οἱ ἴδιοι, τὸ γνωρίζετε ἐκ πείρας.

Βλέπετε, λοιπόν, πού ὀδηγεῖ ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν κρατεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν Ἐκεῖνος, τὴν παρέλαβον οἱ Ἀπόστολοι καὶ τὴν ἐξήγησαν οἱ ἅγιοι Πατέρες, πού ἦσαν Ἕλληνες.

Διὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν ἔπεσαν οἱ παλαιοὶ καὶ οἱ νέοι μάρτυρες...

2. Ζωντανοὶ μάρτυρες εἰσθε καὶ σεῖς, ὁμολογηταὶ πού ἐδεινοπαθήσατε καὶ ἐκινδυνεύσατε, διὰ νὰ μὴ προδώσετε τὰς ἐντολάς τῆς θρησκείας μας, πού εἶναι ἀχώριστη ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἔθνους μας.

Ἐβοηθήσατε διὰ νὰ σωθῆ ἔτσι τὸ Ἔθνος μας.

Ἡ Ἐκκλησία τὸ ἀναγνωρίζει αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ σὰς θαυμάζει καὶ σὰς ἐπαινεῖ καὶ καυχᾶται διὰ τὴν πίστιν καὶ διὰ τὴν γενναϊότητά σας. Εἰσθε τὰ καλλίτερα παιδιὰ Της.

Ἄλλὰ σεῖς, πού ἐσώθητε ἀπὸ τὸν κίνδυνον, ἔχετε τώρα ἐνώπιόν σας ἕνα σκληρὸν ἀγῶνα μιᾶς δύσκολης ζωῆς, μέσα εἰς τὰ χαλάσματα, πού σὰς ἐδημιούργησε ἡ κακία ἐκείνων, πού ἐλησμόνησαν τὸν Θεόν.

Ἡ τιμὴ, πού σὰς ἀνήκει διὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν εἶναι μεγάλη καὶ εἶναι ὁ Θεὸς ἄξιος εὐγνωμοσύνης διὰ τὸν τίμιον αὐτὸν ρόλον, πού σὰς ἐμπιστεύεται, νὰ δημιουργήσετε ὅ,τι κατεστράφη, νὰ γίνετε ἐργάται προόδου, νὰ διορθώσετε σεῖς ὅσα οἱ ἄλλοι ἐχάλασαν...

Πρέπει νὰ σκεφθῆτε σοβαρὰ αὐτὴν τὴν τιμὴν.

Ἄλλὰ, διὰ νὰ φέρετε εἰς τέλος τὸ ἔργον σας, ἔχετε ἀνάγκην, πρὸ πάντων, ἀπὸ πίστιν καὶ θάρρος. Αὐτὸ θὰ σὰς τὸ δώσῃ ὁ Θεός, ἂν τοῦ τὸ ζητήσετε καὶ θελήσετε νὰ μείνετε κοντὰ Του. Ὅσον κουρασμένοι καὶ ἂν εἰσθε, Ἐκεῖνος εἶναι πρόθυμος νὰ σὰς ξεκουράσῃ. «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες...».

Ἀκούσατε τὴν πρόσκλησίν Του

2ον

Ἠνωμένοι μὲ τὸν Θεόν

Ἐπολείπονται ἀκόμη πολλὰ διὰ τὴν πλήρη ἀποκατάστασίν σας καὶ ἐργάζεσθε, βέβαια διὰ τοῦτο σκληρὰ.

«Θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκραιούς δὲ εἰς τὸ κακόν».

(Ρωμ. 16, 20)

Ἄλλ' ὁ Θεὸς ποῦ σᾶς ἐφύλαξεν ἀπὸ τὸν θάνατον, διὰ νὰ σᾶς τιμῆσῃ μὲ τὸν μόχθον τῆς ἀναδημιουργίας, θὰ ἀνταμείψῃ, ἐξάπαντος, τοὺς κόπους σας καὶ θὰ σᾶς δώσῃ τὴν χαρὰν νὰ τοὺς ἴδῃτε νὰ καρποφοροῦν.

Ἄρκεϊ νὰ μείνετε κοντὰ Του.

1. Ἡ ἀνυπομονησία εἶναι μιὰ φυσικὴ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου. Κάποτε καὶ αὐτὴ εἶναι χρήσιμος, διότι ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ τελειώσῃ γρηγορώτερα τὰ ἔργα του.

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀνυπομονησία βλάπτει, διότι ὅλα δὲν ἔμποροῦν νὰ γίνουν γρήγορα καὶ ὅ,τι γίνεται βιαστικὰ δὲν εἶναι πλήρες—τέλειον.

Ἄλλοτε πάλιν ἡ ἀνυπομονησία ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ κουράζει περισσότερο τὸν ἐργάτην.

2. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀνυπόμονος ποτέ. Ὅλα ἔμπορεῖ νὰ τὰ τελειώσῃ εἰς μιὰν στιγμὴν, ἀλλὰ προτιμᾷ ν' ἀφήνῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ κοπιᾷ περισσότερο, διότι ἔτσι μορφώνεται καλλίτερα ἡ ψυχὴ καὶ τελειοποιεῖται μὲ τὴν ἐργασίαν καὶ μὲ τὸν ἀγῶνα.

Ἄλλωστε, εἶναι καὶ ἀπέναντί μας, τόσοσ ὑπομονητικὸς ὁ Παντοδύναμος Θεός, ὥστε χρόνια καὶ χρόνια ὑποφέρει τοῦ καθηνὸς τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς ἰδιοτροπίας, μέχρις ὅτου ἔλθωμεν εἰς συναισθησὶν καὶ καλλιτερεύσωμεν τὴν ζωὴν μας.

Ἄλλοίμονόν μας, ἐὰν ὁ Θεὸς ἦτο τόσοσ ἀνυπόμονος καὶ βιαστικὸς, ὅσον εἴμεθα ἡμεῖς!..

3. Μὴ χάνετε τὴν ὑπομονὴν σας, μαζί μὲ τὸ θάρρος καὶ μὲ τὴν πίστιν σας, καὶ ἔχετε ὑπ' ὄψει σας ὅτι, ἂν ἐργάζεσθε ἔτσι μὲ πίστιν, μὲ ὑπομονὴν καὶ μὲ ἐλπίδα, ὁ Θεὸς συνεργάζεται μαζί σας. Σᾶς εὐλογεῖ, σᾶς ἐνισχύει, στερεώνει τὸ ἔργον σας.

Μόνον φροντίσατε νὰ κτίσετε ἐπάνω εἰς στερεὰ θεμέλια, εἰς ἐκεῖνα τὰ θεμέλια ποῦ θέλει ὁ Θεός. Δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἐπιτύχωμεν ἀπλῶς ἕνα καλὸ σπίτι, ἕνα καλὸ νοικυριό. Πρέπει ἡ ζωὴ μας νὰ εἶναι θεμελιωμένη εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἄς ἔχωμεν, λοιπόν, ὀδηγὸν εἰς τὴν ζωὴν μας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἄς φροντίζωμεν πρὶν ἅπ' ὅλα διὰ τὰς ἐντολάς Του.

Πιστοὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀγαπημένοι μεταξὺ μας πρέπει νὰ βαδίζωμεν εἰς τὴν ζωὴν, διὰ νὰ εἶναι ἡ ζωὴ μας εὐλογημένη καὶ χαρούμενη.

3ον

Ἄνάγκη ψυχικῆς ἀντοχῆς

Ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται, πρὸ πάντων, διὰ τὸ τιμιώτερον καὶ ἱερώτερον ποῦ μᾶς ἐχάρισεν ὁ Θεός, διὰ τὴν ψυχὴν μας, διὰ τὴν προσωπικότητά μας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξαρτᾶται ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία μας.

«Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζωὴ δὲ σὺκέτι· ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός».
(Γαλάτ. 2, 20)

1. Ἄν ἡ ψυχὴ εἶναι ὑγιής, αἰσθανόμεθα τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θλίψιν δὲν χάνομεν τὸν ἑαυτὸν μας.

Ἄν ἡ ψυχὴ ἀσθενῇ, ὄχι μόνον χανόμεθα εἰς τὴν θλίψιν, ἀλλὰ καὶ καμμίαν χαρὰν δὲν αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ζωὴν.

Ἡ ψυχικὴ διάθεσις εἶναι τὸ πᾶν. Τὸ λιβάνι π.χ. μυρίζει ὡραῖα εἰς χαρμοσύνους τελετάς, ἐνῶ μᾶς πνίγει εἰς τὰς κηδεῖας. Τὸ ἄνθος ἔχει χάριν πάντοτε, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τὸ παίρνει ἀπὸ ἑνα φέρετρον...

Ἐκεῖνοι, ποὺ χάνονται εἰς τὰς δυσκολίας, δὲν χάνονται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν δυσκολιῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν δυνάμεως διὰ τὴν ἀντιμετώπισίν των.

Πνίγεται καὶ εἰς τὰ «ρηχὰ» ὅποιοι δὲν κολυμβᾶ.

2. Ἄλλὰ ποῦ θὰ εὐρωμεν αὐτὴν τὴν δύναμιν; Ποῦ ἄλλοῦ; Εἰς Ἐκεῖνον. ποῦ ἀπὸ ἀγάπην ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ νὰ μὴ χαθῇ κανεὶς ἀπ' ὅσους θὰ Τὸν ἐπίστευαν.

Ὁ Πέτρος ἐπεριπάτησε ἐπάνω εἰς τὰ κύματα. Ἄλλὰ, ὅταν ἐδυσπίστησε καὶ ἐφοβήθη, ἐκινδύνευσεν νὰ πνιγῇ... Καὶ πάλιν εἰς τὸν κίνδυνον, προσκληθεὶς, ὁ Κύριος ἔσπευσεν εἰς σωτηρίαν...

Ὅ, τι συνέβη τότε εἰς τὴν Γενησαρέτ συμβαίνει πάντοτε εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀνάγκη λοιπὸν ν' ἀποκτήσωμεν αὐτὴν τὴν ἱκανότητα, ποῦ μᾶς χαρίζει ἡ ἀντοχὴ τῆς πιστευσούσης ψυχῆς.

Κανεὶς ἄς μὴ διστάσῃ καὶ ἄς μὴ φοβηθῇ.

Ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι ἡ πίστις καὶ τὰ ὄρη μετακινεῖ!

4ον

Ἀνάγκη πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως

Ὅσοι ἐλησμόνησαν τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἔγιναν δυστυχεῖς οἱ ἴδιοι καὶ ἔσπειραν καὶ γύρω των τὴν δυστυχίαν. Ἔργον αὐτῶν εἶναι ἡ συμφορὰ, τῆς ὁποίας ἀκόμη βλέπομεν τὰς συνεπειάς.

1. Δι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ λησμονήσετε ποτὲ τὴν ψυχὴν σας καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἀδελφῶν σας. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μῆτε κτῆνος, μῆτε μηχανή, εἶναι ὄν πνευματικόν. Μὴ τὸ λησμονεῖτε αὐτὸ ποτὲ.

Ὅλα τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ὅταν γίνονται μακρὰν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, χωρὶς θεμέλια πραγματικά, ἔχουν τὴν τύχην τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ... Ὅμοιάζουν μὲ τὴν οἰκίαν, ποῦ κτίζεται ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Πρέπει νὰ προσέξωμεν τώρα αὐτὸ πολὺ.

2. Μαζὶ μὲ τὴν ὕλικὴν ἀνοικοδόμησιν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσέξωμεν πολὺ τὴν πνευματικὴν μας, τὴν ψυχικὴν κας ἀνασυγκροτήσιν. Πρέπει νὰ θεμελιώσωμεν τὴν ζωὴν μας ἐπάνω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ». (Γαλάτ. 2,20)

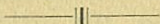
Τότε καὶ εἰς τὴν ὕλικὴν ἀνοικοδόμησιν θὰ ἐπιτύχωμεν καλλίτερα καὶ τὰς δυσκολίας θὰ ἀντικρύζωμεν, χωρὶς φόβον καὶ κίνδυνον.

Τότε καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐργασίας μας αὐτῆς θὰ ἀπολαμβάνωμεν βεβαιότερα, με ἡσυχίαν καὶ με χαράν.

3. Ἀλλά, πρὸ πάντων, πρέπει νὰ προσέξωμεν τὰ παιδιὰ μας εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Νὰ τοὺς δώσωμεν βάσεις στερεάς καὶ ὑγιᾶς περιεχόμενον διὰ τὴν ζωὴν των, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ κρατήσουν ὅσα θὰ παραλάβουν καὶ νὰ τὰ προαγάγουν καὶ νὰ τὰ παραδώσουν καὶ αὐτὰ, με τὴν σειράν των, προωδευμένα καὶ καλλιτερα.

Ἄν δὲν θεμελιώσωμεν καλὰ τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν μας, δὲν θὰ ἔχη καμμίαν ἀσφάλειαν τὸ ἔργον μας.

Αὐτὴν τὴν θεμελιώσιν τῆς ζωῆς τῆς ἰδικῆς σας καὶ τῶν παιδιῶν σας ἐπάνω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, σὰς εὐχεται ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐπικαλεῖται διὰ τὰ ἔργα σας τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΑΠΑΤΗΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμία ποτὲ δὲν ἀφίνει ὀλωσδιόλου τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς μεγαλειτέρας πνευματικὰς ἐξάρσεις. Εὐρίσκει πάντα τὸν τρόπον νὰ μεταπλάσσει καὶ ν' ἀπατᾷ καὶ μάλιστα, ὄχι σπανίως, νὰ παίρῃ τὴν μορφήν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ἀρετῆς. Καὶ τὰ δυσκολώτερα ἀκριβῶς ζητήματα δι' ἓνα ἀνθρώπον, πὸν θέλει νὰ ζήσῃ πνευματικώτερον ζωὴν, τὰ δημιουργεῖ αὐτῇ ἢ ἐπιτηδειότης, πὸν ἔχουν τὰ ἀνθρώπινα πάθη. Καὶ γίνεται ἡ κατάστασις ἀκόμη δυσκολώτερα, ὁσάκις ἡ ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ ἰδοῦμεν καθαρὰ τὴν πραγματικότητα, εἰς βαθμὸν πὸν κάποτε δημιουργεῖται σιγὰ—σιγὰ μία πολὺ ἐπικίνδυνος ψευδαίσθησις, πὸν μᾶς κάμνει νὰ νομίζωμεν ὅτι ἀπεκτήσαμεν πνευματικὴν ἀνωτερότητα, ἐκεῖ ἀκριβῶς, ὅπου δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἀπὸ μίαν πολὺ δυσδιάκριτον ἐγωϊστικὴν διάθεσιν.

*

Ἐὰν ἐμβαθύνωμεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐκείνων, πὸν ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς εἶπε διὰ τοὺς «δικαιοῦντας ἑαυτούς», καὶ μελετήσωμεν συγχρόνως τοὺς τύπους τῶν Φαρισαίων, πὸν μᾶς περιγράφουν οἱ ἱεροὶ ἱστορικοὶ τῶν Εὐαγγελίων, θὰ διακρίνωμεν καὶ τὸ μυ-

«Τῇ ἐλευθερίᾳ ὄν, ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχσθε».
(Γαλάτ. 5, 1)

στικόν, πού ἔκαμε τόν Κύριον νά μὴ ἀνέχεται τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐναρέτων τῆς ἐποχῆς Του, ἂν καὶ τοὺς ἐθαύμαζεν ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος—ἐκτὸς ἐκείνων, πού ὑφίσταντο τὴν τυραννικὴν των συμπεριφορὰν. Ἐκεῖνο δὲ πού ἔκαμε κυριολεκτικῶς ἀνυπόφορον τὴν... «ἀρετὴν» αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν μετέβαλεν εἰς κακίαν πολὺ ἐπικίνδυνον,—ἀπὸ τὴν «ζύμην», τῆς ὁποίας ὁ Κύριος, συνίστα ἐπιμόνως εἰς τοὺς μαθητὰς Του ν' ἀπέχουν—δὲν ἦτο μόνον ἡ ἐπιδεικτικότης καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν συνήθως, ἀλλὰ καὶ πολὺ βαθύτερον καὶ πολὺ οὐσιαστικώτερον, πού δὲν ἦτο δυνατὸν νά διακρίνη κανένας ἄλλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Χριστόν.

Βάσις τοῦ ἐξωτερικοῦ των ἐκτροχιασμοῦ καὶ αἰτία τῆς ἀηδιαστικῆς εἰκόνας, πού παρουσίαζαν οἱ Φαρισαῖοι, ἦτο ἡ διάθεσις τοῦ χωρισμοῦ των ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἡ ἐνδόμυχος πεποίθησις των περὶ τῆς πνευματικῆς ἀξίας τῶν ἔργων των, αὐτὴν δὲ ἀκριβῶς τὴν διάθεσιν ἐξέφραξε καὶ ἡ ὀνομασία των. Αὐτὴ δὲ ἡ διάθεσις, πού ἴσως θὰ τὴν ἐνόμιζε κανεὶς πολὺ φυσικὴν, εἶναι πάρα πολὺ εὐκόλον νά καταλάβῃ καὶ ἕνα χριστιανόν.

Καὶ τὸ χειρότερον εἶναι, ὅτι εἰς τὰς στιγμὰς ἀκριβῶς τῆς μεγαλειτέρας πνευματικῆς προόδου ἠμπορεῖ νά γίνῃ θῦμα κανεὶς αὐτῆς τῆς ἐλεεινῆς παρεξηγήσεως.

Δὲν ἔχει ὅμως καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν μὲ τὸ ἀληθινὸν πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ πνεῦμα τῆς ἀπεριορίστου ἀγάπης, αὐτὴ ἡ παρεξήγησις. Ὁ Κύριος, ὅταν ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητὰς Του, ὅτι δὲν ἦσαν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου καὶ δι' αὐτὸ θὰ τοὺς ἐμίσει καὶ θὰ τοὺς κατεδίωκεν αὐτὸς «ὁ κόσμος», τὸ ἀντίθετον, ἀκριβῶς, ἤθελε νά τονίσῃ. Αὐτὴν τὴν διάθεσιν, τοῦ κόσμου δὲν ἔπρεπε μὲ κανένα τρόπον νά τὴν συμμερισθοῦν. Ὁ κόσμος θὰ τοὺς μισῇ, καὶ θὰ τοὺς κατατρέχῃ, ἀλλὰ αὐτοὶ πρέπει νά ἀγαποῦν «τοὺς μισοῦντας» καὶ νά προσεύχωνται «ὑπὲρ τῶν διωκόντων». Καὶ ποτὲ πράγματι εἰς μίαν χριστιανικὴν ψυχὴν δὲν ἠμπορεῖ ὁ χριστιανικὸς ζήλος νά συνδυασθῇ μὲ οἰανδήποτε περιφρόνησιν τῶν ἄλλων ἢ νά πάρῃ τὴν μορφήν τῆς ἐχθρότητος ἢ τῆς ἀδιαφορίας πρὸς ἐκείνους, πού δὲν συμμερίζονται τὰς ἀρχὰς μας, διότι πρὸς πάντας εἶναι «ὀφειλέτης», κατὰ τὸν Ἅπ. Παῦλον, ὁ ἀληθινὸς χριστιανός.

«Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη». (Γαλάτ. 5, 6)

Λόγοι φρονήσεως καὶ τακτικῆς τοῦ χριστιανικοῦ ἔργου ἐπιβάλλουν ν' ἀφίγη ὁ ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου τὸν αἰρετικὸν «μετὰ πρῶτην καὶ δευτέραν νοῦθ-σίαν» καὶ νὰ φεύγη—ἐκτινάσσων μάλιστα καὶ «τὸν κοινορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν»—ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου δὲν γίνεται δεκτὸν τὸ κήρυγμά Του. Δὲν ἔχει ὁμως καμμίαν σχέσιν ἢ ἐξωτερικὴ αὐτῇ προᾶξις μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν, ἢ ὁποία πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι πλήρης ἀγάπης καὶ συμπαθείας. . . «Οὐκ οἴδατε οἶον πνεύματός ἐστε ὑμεῖς», εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, ὅταν, μέσα εἰς τὴν ἔξαιψιν τοῦ θρησκευτικοῦ των ζήλου, ἐζήτησαν νὰ καταβιάσων «πῦρ ἐξ οὐρανοῦ» ἐναντίον τῶν Σαμαρειτῶν, ποὺ δὲν τοὺς εἶχαν δεχθῆ μὲ καλὸν τρόπον. Ὅταν δὲ πάλιν οἱ μαθηταὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν θεῖον Διδάσκαλον, ὅτι παρημπόδισαν κάποιον, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευεν εἰς τὸ ὄνομά Του, ὁ Κύριος ἐπέπληξε τοὺς μαθητὰς διὰ τὴν τοιαύτην ἀντίληψιν τῶν ἀποστολικῶν των καθηκόντων καὶ εἶπε τὸ περίφημον: «ὁ μὴ ὢν καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἔστι».

*

Ἀξίζει, ἀδελφοί μου, νὰ προσέξωμεν τὴν τελευταίαν αὐτὴν φροᾶσιν τοῦ Κυρίου. Χρειάζεται πολὺ μεγάλη προσοχὴ ἀπέναντι ἀνθρώπων, ὁσονδήποτε εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων καὶ ζηλωτῶν, ὅταν συμπεριφέρονται μὲ ὑψηλοφροσύνην καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅταν ὑποτιμοῦν κάθε ἄλλην ἐργασίαν πνευματικὴν, ποὺ δὲν εἶναι ἰδική των, καὶ ὅταν μονοπωλοῦν τὴν χριστιανικὴν γνησιότητα μόνον ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ των ἢ ὑπὲρ τοῦ ἔργου των. Δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται τόσον στενὸς ὁ κύκλος τῶν ὁπαδῶν καὶ τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μονοπωλῇ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν πνευματικότητα καὶ τὴν ἀρετὴν. Εἰς ὅποιαν ψυχὴν ὑπάρχη μία τοιαύτη τάσις πρὸς τὴν ἀποκλειστικότητα, ἐξάπαντος αὐτὴ ἢ ψυχὴ ἀπέχει ἀκόμη πολὺ ἀπὸ τὸ γνήσιον πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ.

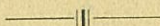
Ἡ περίοδος τῆς Τεσσαρακοστῆς ἐφέτος πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀληθινὸς λιμὴν διὰ τὴν τρικυμισμένην ψυχὴν τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν ἢμποροῦμεν νὰ περιμένωμεν καμμίαν ἐξωτερικὴν διόρθωσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ἐὰν δὲν ἐργασθῶμεν διὰ τὴν καλλιτέρευσιν τῶν ἐσωτερικῶν διαθέσεων

«Μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ».

(Γαλάτ. 5, 9)

ἐκείνων πὺν ἀποτελοῦν αὐτὸν τὸν κόσμον. Προσευχὴ καὶ Ἔργασία ἴδου τὰ δύο μεγάλα καθήκοντα κάθε πιστοῦ διὰ τὰς ἁγίας αὐτὰς ἡμέρας, προπαντός. Προσευχὴ διὰ τὴν ἀφύπνισιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐργασία διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἑαυτοῦ μας, πρῶτον, καὶ τοῦ πλησίον μας, ἔπειτα. Ἄς μὴν λησμονῶμεν, ὅτι δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης φθάνει εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου, διότι ἔχει φύγει ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ. Προπαντός, ἄς μὴ παραπλανώμεθα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα σχέδια καὶ ἄς μὴ ἐμπιστευώμεθα εἰς τὰς ἀνθρώπιναις διαθέσεις. Σχέδια καὶ ἄς δὲν γίνονται κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ πὺν προσπαθοῦν νὰ συγκαλύψουν τὸ θηρόν τοῦ ἀνθρώπινου ἐγωῖσμοῦ, δὲν εἶναι παρά... χάρτινος πύργος. Ἀνθρώπιναι καρδίαι, πὺν δὲν ἐμπνέονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ κρύβουν κίτῳ ἀπὸ τὰ ὠραιότερα λόγια τὰς φονικωτέρας διαθέσεις. «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ἐλπίζων ἐπὶ ἀνθρώπων», εἶπε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

Ω.

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἐρωτήσεις :

1. Τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, τῆς Πεντηκοστῆς κ.λ.π., ὁπότε δὲν ἀναγινώσκεται ἀναστάσιμον Ἐωθινὸν Ἐθαγγέλιον, πρέπει νὰ προσφέρεται τὸ Ἰ. Ἐθαγγέλιον πρὸς ἀσπασμὸν εἰς τοὺς πιστοὺς ;

2. Πότε πρέπει νὰ ἐορτάζουσι οἱ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος τιμώμενοι ἱεροὶ ναοί ; Τὴν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς ; ἢ τὴν Δευτέραν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ;

3. Διατὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου, ἀφ' οὗ ὁ Ἰ. Χριστὸς ἐγεννήθη τὴν 25ην Δεκεμβρίου καὶ τὰ ἔτη μας χρονολογοῦνται ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ;

Ἐμμ. Κατσικολάτης

Ἐφημέριος Κελλαρίων Σητείας (Κρήτης)

Ἀπαντήσεις :

1. Σκοπὸς τῆς προσφορᾶς τοῦ Ἐθαγγελίου πρὸς ἀσπασμὸν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀναστασίμου Ἐωθινοῦ Ἐθαγγελίου τῶν Κυριακῶν, εἶναι ἡ, κατὰ τὸν τύπον τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, τιμητικὴ προσκύνησις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἧς ἡ εἰκὼν εἶναι ἐντετυπωμένη ἐπὶ τῆς

«Διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις».

(Γαλάτ. 5, 13)

μιάς ὄψεως τοῦ καλύμματος τοῦ Ἰ. Εὐαγγελίου. Ἐφ' ὅσον ὁμως κατὰ τὰς ἀναφερομένας Κυριακὰς δὲν πρόκειται περὶ ἀναστασίμου ἀναγνώσματος, διότι καὶ οὐδὲν ἄλλο σχετικὸν πρὸς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου λέγεται κατ' αὐτὰς, ὁ τοιοῦτος ἀσπασμὸς τοῦ Ἰ. Εὐαγγελίου δὲν ἔχει θέσιν. Δι' αὐτὸ, ἄλλωστε, καὶ δὲν φάλλεται αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὁ Ν' Ψαλμὸς, ὅπως γίνεται τὰς ἄλλας Κυριακὰς εἰς τὴν τάξιν τοῦ Ἑωθινοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ λέγεται χῦμα· διότι δὲν χρειάζεται νὰ ἐξοικονομηθῆ χρόνος διὰ τὸν ἀσπασμὸν.

2. Εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος εἶναι διάφορος ἡ πρᾶξις, ὡς πρὸς τὸν πανηγυρισμὸν τῶν ναῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἀναμφιβόλως εἰς τοπικὰς ἀνάγκας. Οὐσιώδης διαφορὰ δὲν ὑπάρχει, νομίζομεν, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀκολουθία εἶναι κατὰ βάσιν ἡ ἴδια καὶ κατὰ τὰς δύο ἡμέρας. Ἴσως εἰς τὴν προτίμησιν τῆς Δευτέρας νὰ συντελέσῃ καὶ τό, ἕνεκα τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ρουγκλισίας, μακρότερον μῆκος τῆς πρωΐνης ἀκολουθίας τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἡ παντελής σχεδὸν ἔλλειψις ναῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οἵτινες θὰ ἐπανηγύριζον τὴν Δευτέραν.

3. Τὸ πολιτικὸν Ἡμερολόγιον δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι πρόκειται περὶ Ἡμερολογίου, τὸ ὁποῖον παρελήφθη ἀπὸ τὸν ῥωμαϊκὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον, τοῦ ὁποίου διατηρεῖ καὶ τὰς ὀνομασίας τῶν μηνῶν. Αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς τὸ γεγονός ἐπρεπε νὰ προσέξουν ὅσοι ἔκαμαν τὸ Ἡμερολόγιον ἀντικείμενον θρησκευτικοῦ διχασμοῦ, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ θρησκευτικοῦ ζητήματος, ἐν ᾧ ἀπλούστατα πρόκειται περὶ ἐνὸς συμβατικοῦ μέσου μετρήσεως τοῦ χρόνου, πὺ ἡ ἀλλαγὴ του ἔχει τόσην ἀξίαν διὰ τὴν θρησκείαν, ὅσην ἀξίαν δύναται νὰ ἔχη ἡ μελετωμένη τώρα ἀντικατάστασις τοῦ πῆχους μὲ τὸ μέτρον καὶ τῆς ὀκᾶς μὲ τὸ χιλιόγραμμον!

Ἐρωτήσεις :

1. Εἶναι δυνατόν νὰ λειτουργήσῃ εἰς Ἱερεὺς πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, νὰ κοιμηθῆ ὀλίγον καὶ ἔπειτα νὰ τελέσῃ δευτέραν θ. Λειτουργίαν τὸ πρωΐ; Τοῦτο ἐπιβάλλεται κάποτε πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν δύο Ἐνοριῶν, ἐξυπηρετουμένων ὑφ' ἐνὸς Ἐφημερίου, ἴδια κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα.

2. Ἐπιτρέπεται ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος μετάδοσις τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων εἰς τὸν βαπτισθέντα :

Παναγ. Εὐαγγελόπουλος

Ἐφημέριος Μητροπ. Ναοῦ Σιατιστῆς

Ἀπαντήσεις :

1. Δὲν γνωρίζομεν τί θὰ ἀποφαινετο ἡ Ἐκκλησία, ἐπισήμως ἐρωτώμενη. Ἄν ληφθῆ ὁμως ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ θ. λειτουργίαι τῶν παραμονῶν Χριστουγέννων, Θεοφανείων καὶ Πάσχα, καθὼς καὶ αἱ Προηγιασμένοι, ἐτελοῦντο, παλαιότερον τὸ ἑσπέρασ καὶ τὴν ἐπομένην ἐλειτούργουν πάλιν, ἀσφαλῶς οἱ ἴδιοι, διὰ τὴν κυριώνημον ἡμέραν τῆς ἐορτῆς ἢ κατὰ τὰ Σάββατα τῶν Νηστειῶν,

«Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνυτε καὶ κατεσθίετε, ἐλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε».

(Γαλάτ. 5, 15)

ἴσως ἡ ἔξοικονόμησις νὰ ἔχη κάποιαν δικαιολογίαν, ἔνεκα καὶ τῆς μεγάλης ἀνάγκης ποὺ τὴν ἀπαιτεῖ. Τὸ πρᾶγμα, νομίζομεν, εἶναι συζητήσιμον.

2. Βεβαίως ἐπιτρέπεται, ὅπως δίδεται καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Χρισματος, διότι πρόκειται περὶ δύο διαφορετικῶν μυστηρίων. Εἰς πλεῖστα μέρη μάλιστα θεωρεῖται ἐπιβληθὲν νὰ κοινωνήσῃ ὁ νεοφώτιστος εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμά του.

Ἐρώτησις

1. Ἦκουσα ἱερεῖς νὰ λέγουν εἰς τὴν Ἀπόλυσιν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων καὶ τῆς Πεντηκοστῆς: «... ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν» μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ, ἔπειτα, τῆς ἑορτῆς. Δὲν νομίζετε ὅτι τοῦτο εἶναι ἄτοπον, ἀφ' οὗ οὐδὲν Ἀναστάσιμον λέγεται κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας;

Μιχαὴλ Ἰω. Παπαμιτσάκις

Ἀπόφοιτος Ἐκκλησιαστ. Φροντιστηρίου
Ἁγ. Ἀντωνίου Νεαπόλεως (Κρήτης)

Ἀπάντησις

1. Βεβαίως εἶναι ἄτοπος ἡ τοιαύτη μνεῖα τῆς Ἀναστάσεως, ἀφ' οὗ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖτε, οὐδὲν Ἀναστάσιμον λέγεται κατὰ τὰς, περὶ ὧν πρόκειται, δύο Κυριακάς.

E. Γ. Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ μαρτυρία τῶν Κληρικῶν

Ἀγαπητὲ συνάδελφε,

Μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν καὶ ὠφέλιαν παρακολουθῶ τὰ ἐνδιαφέροντα θέματα τοῦ «Ἐφημερίου». Συνπληρώθη ὄντος ἓνα κενόν, ἡ δὲ στήλη τῆς ἀλληλογραφίας πιστεύω ὅτι πολλὰ προσφέρει εἰς ἡμᾶς. Ἐπωφελοῦμενος ταύτης, ἐκφράζω τὰ παραγμένα αἰσθήματά μου, ποὺ ἠμπορῶ νὰ τὰ ὀνομάσω, ὅτι μιὰ ἱερὰ ἀγανάκτησις με κατέχει.

— Τὸ ἔργον μας εἶναι ἡ ἐμπέδωσις τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου, ἵνα ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐπικρατήσῃ στὴν κοινωνία καὶ ἐκ τούτων ἡ ἀγάπη. Ἀλλὰ διερωτῶμαι: πόσον ἡ μέθοδος τῆς ἐργασίας μας ἀπὸ τὴν τῶν δικαστηρίων διαφέρει; καὶ ἐνδείκνυται οἱ ἱερεῖς νὰ προσέρχωνται ὡς μάρτυρες στὰ δικαστήρια; Ἐρχομαι στὴν ἀπορίαν αὐτήν, διότι τὴν 16ην Δεκεμβρίου (ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Μοδέστου) ἐκλήθην μάρτυς, τὴν 30ην Ἰανουαρίου (ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν) πάλιν διὰ τὴν ἰδίαν ἀναβληθεῖσαν ὑπόθεσιν, τὴν 11ην Φεβρουαρίου (ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Βλασίου) καλοῦμαι μάρτυς. Διὰ ποίαν ὑπόθεσιν; ἐφιλονίκησαν οἱ γείτονες καὶ βάζουν τὸν «παπᾶ» μάρτυρα. Τί θέλετε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, νὰ κάνω τώρα, νὰ εἶμαι ποιμὴν τοῦ ποιμνίου μου ἀχώριστος ἢ θαμὼν τῶν δικαστηρίων; Σὰν νὰ μὴ ἔφθαναν οἱ τόσοι πειρασμοὶ τῶν ἐπαρχιωτῶν Ἐφημερίων προστίθενται καὶ οὗτοι, διὰ νὰ φέρουν τὰ τόσα δεῖνὰ στὴν ὑπηρεσίαν μας: α) Ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τὰς ἑνορίας μας,

«... ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν».
(Γαλάτ. 4,4)

εις ἡμέρας πού ἐνδέχεται κάποια ἔκτακτος ὑπηρεσία νά απαιτηθῆ καὶ ὁ ἱερεὺς ν' ἀπουσιάσῃ, β) ἔξοδα, γ) ὄρκον καὶ ἐκ τούτου ἡ δυσκολία μας κατὰ τὴν Ἰ. Ἐξομολόγησιν' πῶς δηλ. ἡμεῖς νά ἐπιβάλωμεν ἐπιτιμία στοὺς ὀρκισθέντας ἐξομολογουμένους ἐνῶ γνωρίζουν οἱτοί, ὅτι καὶ ἡμεῖς προχθὲς ὀρκισθῆμεν; δ) ἐκ τῆς ἰδικῆς μας μαρτυρίας τινὲς τῶν ἀντιδικῶν θὰ δυσωρεστηθοῦν ἀπέναντί μας καὶ δὲν ἀποκλείεται νά μᾶς ἀντιπαθεῖν, Καὶ τόσα ἄλλα κακὰ θὰ εἶχε κανεὶς νά προσθήσῃ ὡς συνεπείας τῆς δυσκόλου ταύτης θέσεώς μας.

Παρακαλῶ διὰ τοῦτο νά μελετήσητε τὸ ζήτημα καὶ νά εἰσηγηθῆτε ὅπου πρέπει ἵνα κάπως ἀπκλασσωμεθα τούτου τοῦ πειρασμοῦ.

Πιστεύω ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ εἶναι αἴτημα πολλῶν συναδέλφων καὶ, συνεπῶς, θὰ τύχῃ τῆς θεούσης προσοχῆς.

Μετὰ εὐχαριστιῶν καὶ ἀγάπης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ Ἱερῶς

Σ. Δ. Βεβαίως, πρέπει νά ληφθῆ φροντίς, διότι χρειάζεται μὲν ἡ ἄδεια τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου διὰ τὴν παράστασιν ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων πρὸς τὸν Κληρικὸν ὡς μάρτυρος. Ἀλλὰ δὲν εἶναι, βεβαίως, τοῦτο ἀρκετὴ ἐξασφάλισις, διότι ὑπάρχουν δικασταὶ πού ἐπιμένουν νά τιμωρήσουν τοὺς λιπομάρτυρας Κληρικούς, ἔστω καὶ ἂν ὁ Μητροπολίτης δὲν ἐπιτρέψῃ τὴν παρουσίαν των εἰς τὸ Δικαστήριον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδσο. Παῦλον Σαρακηνόν, Περίθειαν Κερκύρας: Εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς καλοὺς περὶ σας τοῦ «Ἐφημερίου» λόγους μετ' ἐνδιαφέροντος ἀνεγνώσαμεν τὸ ζήτημά σας· δυστυχῶς, κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, δὲν ὑπάρχει θεραπεία, πλὴν ἐκείνης πού σᾶς ὑπέδειξαν. — **Αἶδσο. Γεώργ. Γεωργιάδην, Αὐλωνάριον Εὐβοίας:** Διὰ τὸ ζήτημά σας ἀπετάνθημεν εἰς τὸ TAKE. — **Αἶδσο. Γεώργ. Γραζιάνην, Ραβένια Καλαντζίου (Ἰωάννινα):** Διεμβάσαμεν τὴν ἐπιστολήν σας εἰς τὴν Διεκπεραιώσιν τῆς «Ἐκκλησίας». Μήπως δὲν εἶχε κοινοποιηθῆ ὁ διορισμός σας; — **Αἶδσο. Ε. Ἀργύρην, Σπαιοτοχωρί:** Εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὴν ἐπιστολήν σας. Μὴ ἀνησυχεῖτε διὰ τὸ Περιοδικόν. — **Αἶδσο. Σωτήριον Παπακωνσταντίνου, Θεόκτιστον Γορτυνίας:** Συλλυπούμεθα θερμῶς καὶ εὐχόμεθα τὴν θεῖαν παραμυθίαν. Τὸ ἐρώτημά σας ἐδόθη πρὸς ἐξέτασιν. — **Αἶδσο. Οἰκ. Στυρ. Μητρούσην, Ἄγριαν Βόλου:** Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία διαθέτει τὸ Οἰκοτροφεῖον τῆς μὲ ἐλάχιστα τροφῆα διὰ τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογίας. Μέχρι τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους δὲν εἶναι γνωστὸν ἀκόμη ποῖα ἄλλα διευκολύνσεις δύναται νά ἐξευρεθοῦν. — **Αἶδσο. Στέργιον Παταξαχάριον, Κερκίνην Πορροῶν (Σερροῶν):** Ἡ ἐπιστολή σας μᾶς συνεκίνησε, Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ σᾶς συγχαίρομεν. Εὐχαρίστως σᾶς στέλλομεν τὸ ζητούμενον βιβλίον. — **Αἶδσο. Α. Καπετᾶνον, Μοῦλκι Κορινθίας:** Ἐγράψαμεν ἤδη ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ παραδρομῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς προηγουμένας ἐρωτήσεις σας, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔχετε προσεχῶς τὰς ἀπαντήσεις· ἐκτός ἂν ἀναφέρονται εἰς ζητήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἤδη ἀσχοληθῆ. — **Αἶδσο. Γεώργ. Σνιαδᾶν, Σπαιοτὰ Στυλίδος:** Διὰ τὸ ζήτημά σας ἀπετάνθημεν εἰς τὸ TAKE. — **Αἶδσο. Στυρ. Ἄλ. Γρηγορόπουλον, Ἄγ. Δέκα Κερκύρας:** Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς σας. Δυστυχῶς μεμονομένα φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου» δὲν ὑπάρχουν. — **Αἶδσο. Δ. Ψαρρᾶν. Μαλεσίνα:** Ἀπαντὰ βιβλία ἀπεστάλησαν. — **Αἶδσο. Ι. Γκούσιον, Παράλιαν:** Εὐχαριστοῦμεν διὰ πληροφορίας. — **Αἶδσο. Πρωτοπρεσβ. Δ. Γαβριηλίδην. Ἐνταῦθα:** Ἡ

Δίσις τοῦ Περιοδικοῦ ζητεῖ συγγνώμην. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. — *Αἶδεσ. Κ. Τετριμίδα*, Μῶλον: Χρήματα ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν διὰ συγκέντρωσιν συνδρομῶν τοῦ οἴκου. περιοδικοῦ. — *Πανοσ. Ἀρχιμ. Τιμ. Μοσχόπουλον*, Ἰ. Μονὴν Βουλκάνου: Συγχαίρομεν ὀλοθέρως δι' ἐγγραφὴν μαθητῶν ἀνωτέρων κατηχητικῶν εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν. Ἀκολουθεῖ ἰδιαίτερα ἐπιστολή. — *Αἶδεσ. Οἶκον. Κ. Ἀλεξόπουλον*, Πύργον Τήρου: Συγχαίρομεν καὶ πάλιν. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. — *Αἶδεσ. Οἶκον. Ε. Πιταροῦν*, Κωμιανή: Χρήματα καὶ ἐπιστολὴ ἐλήφθησαν. Συγχαίρομεν διὰ προθυμίαν σας. — *Αἶδεσ. Ἀθ. Γιαγιζήν*, Θεοσηνίκην Ἀἶδεσ. *Ι. Χαμᾶκον*, Νεροτριβιά: Ἐνεγράφητε εἰς τὸ οἶκον. περιοδικόν, ἡ Δίσις τοῦ ὁποίου οἷς εὐχαριστεῖ.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Οἱ μαθηταὶ τοῦ κατωτέρου Ἱερατικοῦ φροντιστηρίου Καρδίτσης, μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφανασάλων κ. Κύριλλον ἐν τῷ μέσῳ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Χάριν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἔχουν συγκεντρωμένην τὴν ὅλην τοῦ «Ἐφημερίου» ἐξετυπώθη ἰδιαίτερος ὄρισμένος ἀριθμὸς ἀντιτύπων ὄλων τῶν φύλλων τοῦ 1952, τὰ ὁποῖα ἐδέθησαν εἰς ὠραῖον τόμον. Τιμὴ ἐκάστου δρ. 10.000. Ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν ἐξόδων εἰς πάντα αἰτοῦντα.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον: Πρὸς τὸν *Αἶδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον*, Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασηίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: *Τιμολ. Ρούτσης*, Ἰω. Ἀποστόλου 4.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ-ΙΑΣΙΟΥ Ι ΑΘΗΝΑΙ